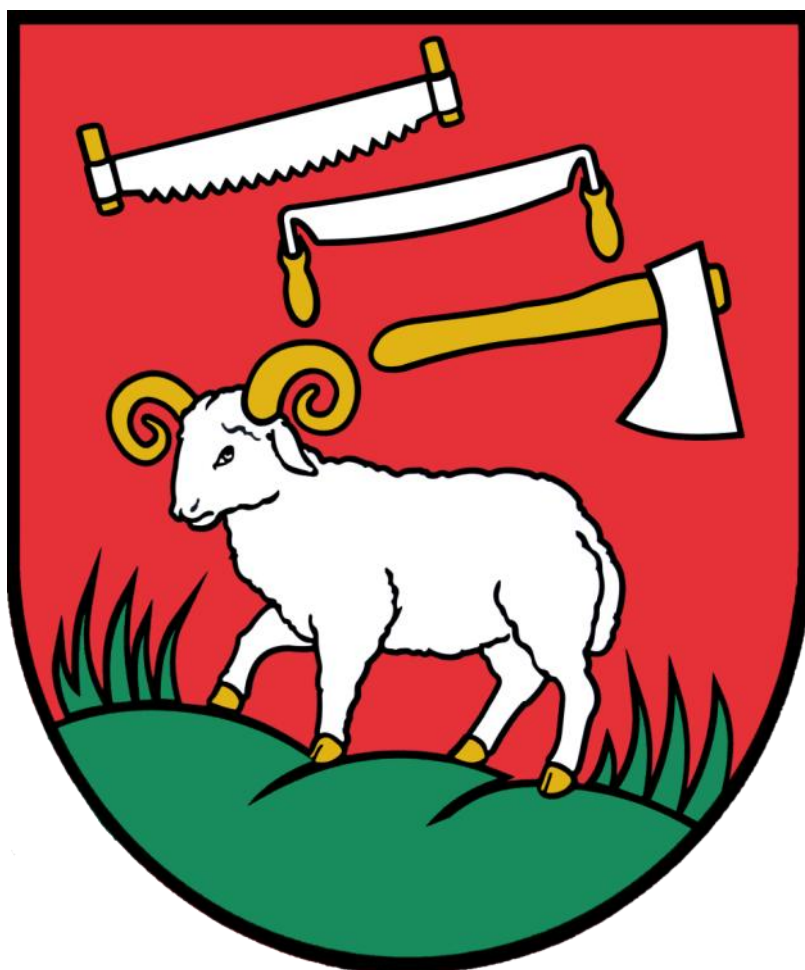

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2014 - 2022

OBEC MURÁNSKA LEHOTA

Zadávatel': Obec Muránska Lehota

Zhotovitel': Vrchár Michalová a Združenie pre rozvoj vidieka, Banská Bystrica

PhDr. Igor Pašmík

Rok spracovania 2014

OBSAH

ÚVOD	5
<u>ANALYTICKO-STRATEGICKÁ ČASŤ</u>	
I. AUDIT ÚZEMIA	8
1. Všeobecná charakteristika	8
1.1. Základné údaje	
1.2. História	
2. Prírodné zdroje a životné prostredie	11
3. Ľudské zdroje	15
3.1. Demografická situácia obce	
3.2. Vzdelávanie, vzdelanosť obyvateľstva	
3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie	
4. Kultúra a spoločenský život	24
4.1. Pamiatky a tradície	
4.2. Spoločenský život	
5. Materiálne zdroje	28
5.1. Bývanie a bytový fond	
5.2. Infraštruktúra obce	
5.2.1. Základná a technická infraštruktúra a siete	
5.2.2. Občianska infraštruktúra a vybavenosť	
5.2.3. Majetok obce	
6. Ekonomické využitie zdrojov	35
6.1. Podnikateľská sféra	
6.2. Nezamestnanosť	
6.3. Zamestnanosť	
II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI	39
7. SWOT analýza	39
8. Problémová analýza	41
9. Vázby na strategické dokumenty kraja	42
9.1. PHSR BBSK na roky 2007-2013	
9.2. ÚPN BBSK	
10. Potenciál územia - externá analýza	43
10.1. Rozvojový potenciál obce	
10.2. Disparity rozvoja obce	

III. STRATÉGIA ROZVOJA	46
11. Vízia a ciele	46
11.1. Vízia	
11.2. Ciele rozvoja	
12. Finančný rámec	48
12.1. Finančná náročnosť stratégie	
12.2. Zdroje financovania PHSR	

PROGRAMOVÁ ČASŤ

I. PROGRAM ROZVOJA	52
1. Priority a opatrenia programu rozvoja	52
II. IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU	56
2. Zabezpečenie implementácie programu	56
2.1. Sociálno-ekonomické partnerstvo	
2.2. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie programu	
2.3. Organizačné zabezpečenie implementácie programu	
3. Základný implementačný rámec programu	59
3.1. Indikatívny finančný rámec programu	
3.2. Realizačný rámec opatrení	
4. Monitoring	63
5. Časový harmonogram	65

ZÁVER	66
--------------	-----------

PRÍLOHY	68
1. Vázby na ÚPN BB kraja	72
2. Hlavné ciele stratégie Európa 2020	
3. Externé finančné zdroje	73

ÚVOD

Dôvody a ciele spracovania dokumentu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce Muránske Lehota je základným programovým a strategickým dokumentom na úrovni obce v rámci partnerstva miestnej samosprávy, podnikateľského sektora a mimovládnych organizácií z územia obce.

PHSR :

- navrhuje systematickú a funkčnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja obce zameranú na realizáciu všestranného ekonomického a sociálneho rozvoja,
- čerpá najmä zo znalosti miestnych aktérov a odborníkov, ktorí najlepšie poznajú miestne problémy, potreby a rozvojové možnosti obce,
- umožňuje partnerom spoluúčasť na programovaní, realizácii a kontrole stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja obce,
- pomáha zvyšovať všeobecné povedomie o potrebách obce a celého regiónu

A./ Potrebu zabezpečenia PHSR ustanovuje zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý ukladá obciam povinnosť spracovať Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja ako nástroja, pomocou ktorého sa uskutočňuje podpora regionálneho rozvoja.

B./ Je dôležitou podmienkou pre získavanie externých zdrojov, napríklad z EÚ, štátneho rozpočtu a pod., nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok z týchto zdrojov je podmienená dokladovaním súladu projektového zámeru s prioritami schváleného PHSR obce.

C./ Je nástrojom zachovávaní kontinuity rozvojových zámerov obce a efektívneho využívania vlastných zdrojov a potenciálu.

Metodológia tvorby dokumentu

Programové a strategické plánovanie je metóda používaná na koordináciu jednotlivých činností, ktoré súvisia s plánovaním, realizáciou a vyhodnocovaním aktivít. Začína sa mapovaním územia, následnou analýzou, pokračuje definovaním cieľov, formulovaním programovej časti a spracovaním návrhu procesu implementácie stratégie.

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (EP) č. 1303/2013 – nariadenie o štrukturálnych fondoch. Vypracovaný dokument rešpektuje Spoločný strategický rámec a Politiku súdržnosti 2014 – 2020, ako aj Program rozvoja vidieka, ktoré sú programovacími dokumentmi na čerpanie finančných

zdrojov z fondov EÚ. Program rozvoja obce bezprostredne nadväzuje na PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja a Stratégiu miestneho rozvoja územia Muránska planina – Čierny Hron a ďalšie programové dokumenty spracované na úrovni kraja, ako je Diverzifikovaná regionálna politika BBSK, ÚPN BB kraja a pod.

Samotná vnútorná štruktúra programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaná v súlade s ustanoveniami § 8 zákona č. 539/2008 Z.z. a tvoria ho dve základné časti:

- Analyticko-strategická časť
- Programová časť.

V roku 2005 ako súčasť spracovanej stratégie Trvalo udržateľného rozvoja zaostalých vidieckych oblastí Muránska planina (Vidiecky parlament banskobystrického kraja, Banská Bystrica) bola spracovaná čiastočne aj rozvojová stratégia obce Muránska Lehota. Toto spracovanie však v súčasnosti už nenapĺňa potreby obce, ako aj legislatívne podmienky kladené na rozvojový dokument obce, ciele a priority rozvoja už neodrážajú špecifické potreby obce. V roku 2014 bol na základe požiadavky obce spracovaný komplexný samostatný PHSR.

V roku 2014 na základe požiadavky obce bol vypracovaný prvý samostatný PHSR obce. Na jeho tvorbe sa po odbornej stránke podieľali občianske združenia Vrchár Michalová a Združenie pre rozvoj vidieka, Banská Bystrica. Dokument sa tvoril za spoluúčasti pracovnej skupiny občanov obce, ktorá sa stretávala v januári a februári 2014.

Zoznam členov pracovnej skupiny :

Antónia Vavreková, Anna Senková, Eva Dachová, Peter Dacho, Helena Rusníková, Mgr. Viera Fabová, Marta Šutičová, Bc. Iveta Tomiová, Miloslav Marčák, Ján Fabo, Štefan Verkin, Helena Tomiová, Jana Marčáková

ANALYTICKO - STRATEGICKÁ ČASŤ PHSR OBCE MURÁNSKA LEHOTA

Muránska Lehota 2014

I. AUDIT ÚZEMIA

1. Všeobecná charakteristika

1.1. Základné údaje

Základné údaje:

Názov kraja:	Banskobystrický (6)
Okres:	Revúca (608)
R.ZMO:	R-ZMO Stredného Gemera
Mikroregión:	Muránska planina
Číslo ŠUJ:	526011
Katastrálne územie:	871 729 Muránska Lehota
PSČ:	049 01 (pošta Muráň)
Rok založenia:	1453
Rozloha:	7,86 km ² (7 858 289 m ²)
Počet obyvateľov:	198
z toho ženy	90 (45,45%)
z toho muži	108 (54,54,34%)
Hustota osídlenia:	25,20 obyv./km ²
Nadmorská výška:	373 m.n.m.
Najvyšší bod:	980 m.n.m. vrch nad Nemcovou chatou v najjužnejšom bode katastra
Najnižší bod:	353 m.n.m. - juhovýchodná hranica katastra / Lehotský potok

Spádovosť obce:

Sídlo matričného úradu	Muráň
Sídlo daňového úradu / kontaktné miesto	Banská Bystrica / Revúca
Sídlo Okresného riaditeľstva PZ / obvodné oddelenie PZ	Revúca / Revúca
Sídlo Okresného súdu	Revúca
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Revúca
Sídlo Okresného úradu	Revúca
Sídlo Územnej vojenskej správy	Banská Bystrica
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Revúca

Poloha obce

Obec Muránska Lehota leží v strednej časti Slovenska, v severovýchodnej časti Banskobystrického kraja na severe okresu Revúca.

Poloha obce v rámci Slovenska a Banskobystrického kraja.

Podľa členenia územných štatistických jednotiek patrí územie obce do okresu Revúca. Historicky je súčasťou regiónu Gemer a z hľadiska vnútorného členenia BB kraja patrí do vidieckeho subregiónu Stredný Gemer a je členom Mikroregiónu Muránska planina.

Hranica katastra susedí na severe a západe s katastrom obce Muráň, juhovýchodná hranica je spoločná s obcou Muránska Dlhá Lúka, južná časť katastra hraničí s obcou Ratkovské Bystré.

Nadradeným ťažiskom osídlenia pre obec Muránska Lehota je pás severojužného osídlenia vychádzajúceho zo sídla Tornaľa a pokračujúceho smerom na Jelšavu, Revúcu a Muráň. Sídelným centrom je okresné mesto Revúca, vzdialené 12.km.

Poloha katastra obce v rámci okresu a mikroregiónu Zdroj: katasterportál 2014

1.2. História

Obec Muránska Lehota bola založená valaskými osadníkmi, bola vybudovaná na území Jelšavského panstva na základe valaského práva. Od 16. storočia sa stala súčasťou majetku pánov Muránskeho hradu. Obcou prechádza turistická značka cesta Márie Széchy, spájajúca hrady Filákov a Muráň. V r. 1826 bol postavený katolícky kostol, ktorý je vyzdobený ručne vyrezávanými sochami neznámych majstrov.

Obec patrí do regiónu Gemer, ktorý bol v 19. storočí považovaný za hospodársky najvyspelejšiu časť Uhorska. Najviac bola rozvinutá ťažba nerastných surovín, hutníctvo a remeslá, a to v centrálnej časti tohto regiónu, ale aj v priestore sídla Muráň.

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1453. Názov obce je doložený z roku 1453 ako Lehota, z roku 1551 ako Lehota Maior, z roku 1573 ako Lehotka, Lehotta Maior et Minor, z roku 1672 ako Murany Lehota, z roku 1773 ako Muranska Lehota. Roku 1553 mala 6 usadlostí. Obyvatelia sa zaoberali chovom oviec pričom niektorí z nich vlastnili 300 - 400 kusov.

Počas tureckých nájazdov a stavovských povstaní v 16. – 17. storočí vytrpeli obyvatelia veľa zlého. V rokoch 1709-1710 v obci vypukol mor, ktorému padlo za obeť 137 ľudí. V roku 1713 žilo v obci len 6 rodín. V priebehu šiestich desaťročí (1773) žilo už v obci 16 sedliakov a 15 želiarov. V roku 1828 mala obec 43 domov a 481 obyvateľov.

Hlavným zamestnaním obyvateľov v 18. a 19. storočí bolo uhliarstvo, výroba šindľov a práca v blízkych hámroch. Časť obyvateľstva počas žatvy odchádzala za prácou na Dolnú zem. Za prvej Československej republiky sa počet obyvateľov ustálil a pohyboval v rozpätí 350-470 osôb. Hlavným zdrojom obživy bola práca v lesoch, košíkárstvo, tkáčstvo a kováčstvo. Obec bola rozdelená na časti Hlinisko, Pažiť, Príslop. Tieto pomenovania majú podľa toho, čo sa v ktorej časti robilo alebo stalo a používajú sa dodnes.

Počas II. sv. vojny bol cez kataster obce budovaný nový úsek železničnej trate Tisovec

– Muránska Dlhá Lúka – Revúca (tzv. gemerská spojka). Na tejto trati dlhej 8,267 km bola projektovaná jediná nová stanica v Muránskej Lehote. Súčasťou diela bolo aj vybudovanie tunela pod Dielikom v dĺžke 2003 m. Do prerušenia prác v roku 1948 sa podarilo dokončiť celú tunelovú rúru, oba portály a zárubné múry na strane od Muránskej Lehoty. V súčasnosti je ešte čiastočne zachovalé teleso (násyp) plánovanej trate.

Tunel pod Dielikom, Zdroj Vlaky.net

2. Prírodné zdroje a životné prostredie

Prírodné charakteristiky

Obec leží na juhovýchodnej strane Slovenského Rudohoria, na nive, v doline Lehotského potoka. Nadmorská výška v strede obce je 388 m n. m., v chotári 353 - 980 m n. m. Chotár je prevažne nižšia hornatina, ktorá klesá na juhu a juhozápade do vrchoviny zalesnenej bukovým lesom. Kataster obce je v ochrannom pásme NP Muránska planina.

Os katastra tvorí údolie Kamenného potoka, ktorý sa v obci vlieva do Lehotského potoka.

Pre podnebie je charakteristické trvanie zimy 90 dní (od 4.12. do 3.3.), kedy teplota klesá aj pod -30°C a letá s priemernými teplotami nad 15°C (od 5.6. do 28.8.) Podnebie značne ovplyvňuje kotlina v údolí Muráňa. Priemerná ročná teplota obce je $7,3^{\circ}\text{C}$. Zrážky sú 702 mm s počtom 22,6 priemerným búrkových dní za rok. Počet dní s hmlou je v priemere 39,2 dňa v roku s relatívnou vlhkosťou vzduchu 77 %. V zimnom období priemerná výška snehovej prikrývky dosahuje 31,7 cm.

Krajinná štruktúra

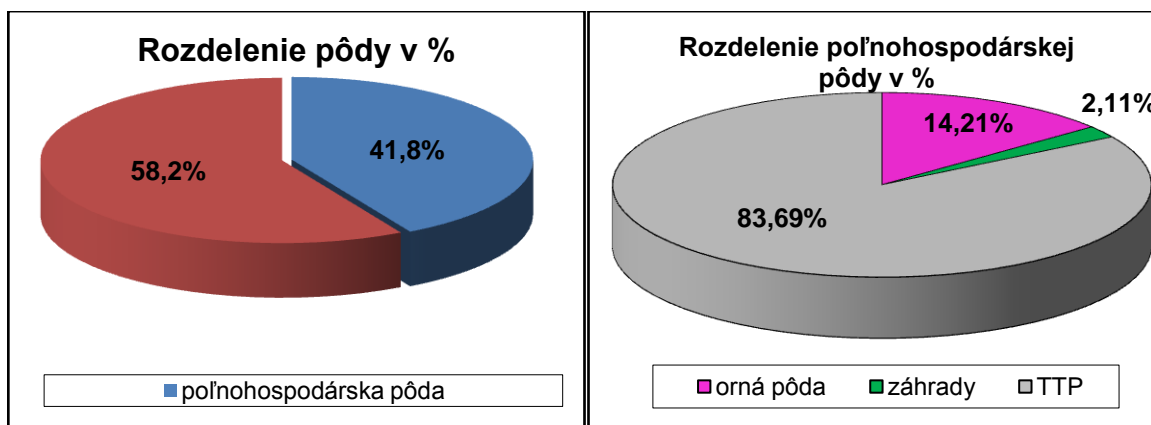
Väčšia časť katastra (51,2%) je lesnatá a tvorená listnatými, prevažne bukovými lesmi, v južnej časti vo vyšších nadmorských výškach sa nachádzajú ihličnaté lesy..

Poľnohospodárska pôda tvorí menšiu časť katastra (41,8%); je tvorená prevažne trvalo trávnatými porastmi až 83,7% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Značná časť trávnatých porastov je však zarastená krovinatým porastom. V katastri obce sa nachádzajú dva rybníky, o celkovej výmere 4,7 ha.

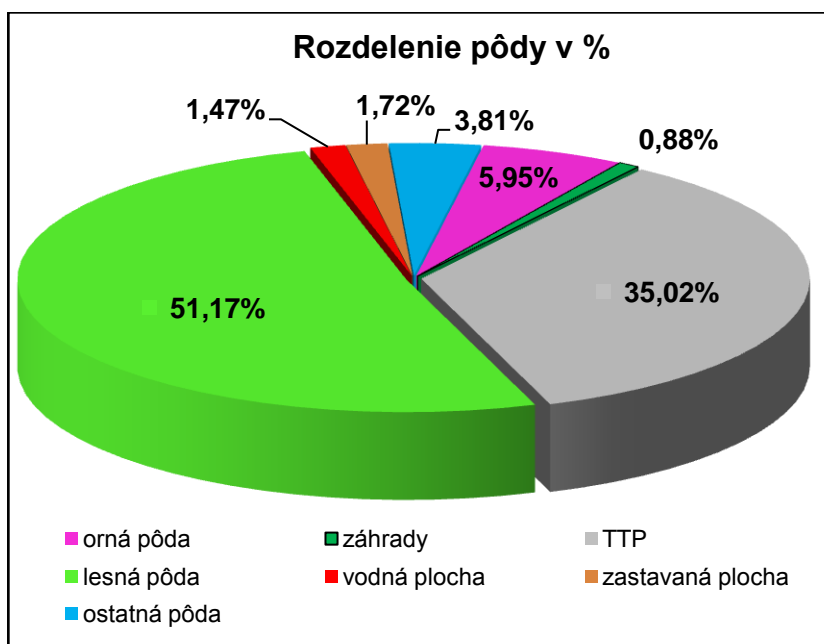
Rozdelenie pôdy podľa typov:

Obec Mur. Lehota	SPOLU	poľnohospodárska pôda (ha)				nepoľnohospodárska pôda (ha)				
		orná pôda	záhrady	TTP	spolu	lesná pôda	vodná plocha	zastavaná plocha	ostatná pôda	spolu
Spolu kataster v ha	785,83	46,72	6,92	275,19	328,83	402,08	11,52	13,49	29,91	457,00
Spolu kataster v %	100,00%	5,95%	0,88%	35,02%	41,84%	51,17%	1,47%	1,72%	3,81%	58,16%

Zdroj: katasterportál 2014

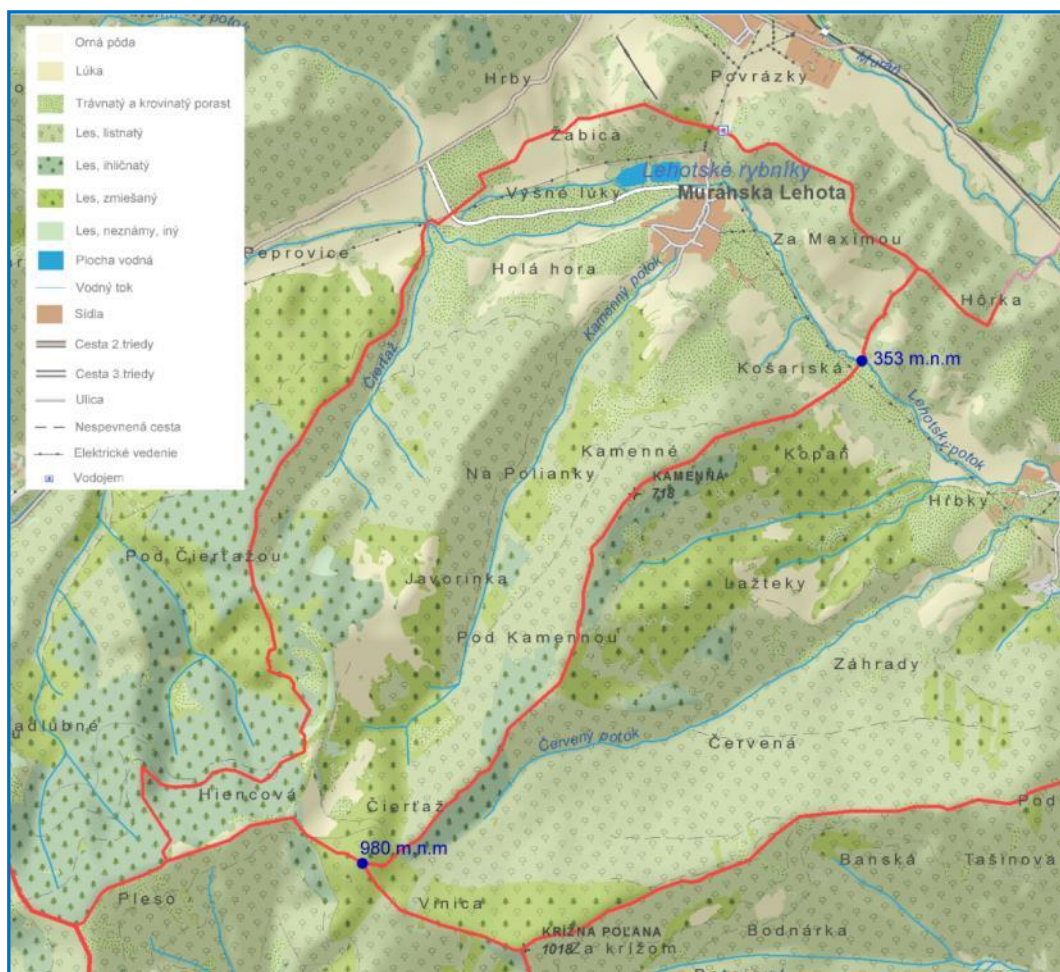

Zdroj: katasterportál 2014

Zdroj: katasterportál 2014

Pôdny pokryv katastra / výškové limity

Zdroj: geoportal, 2014

Hydrogeograficky patrí záujmové územie do úmoria Čierneho mora, k základnému povodiu Slanej. Vodnými zdrojmi obce sú : Lehotský potok, Kamenný potok a potok Čiert'áž. Vodné toky sú čisté horského charakteru. Kataster obce spadá pod chránenú vodohospodársku oblasť (CHVO) Muránska planina a pod správu Muránskeho SKV. Rybníky v obci sú vo vlastníctve Slovenského rybárskeho zväzu – MO Revúca. Využívajú sa na chov rýb a sú zaradené ako lovné kaprové rybníky. Dolný rybník má plochu 2,0 ha a Horný rybník 2,66 ha.

Dolný rybník, 2014

Horný rybník, 2014

Na území obce sa nachádzajú **významné zdroje pitnej vody**, ktoré zásobujú Muránsky skupinový vodovod (patria medzi najvýznamnejšie zdroje tohto vodovodu) a jedná sa o pramene Tisovec horný a Tisovec dolný. Z týchto zdrojov sú zásobovaná spotrebiská v prevažnej časti okresu Revúca okrem jeho južnej časti.

Podzemné zdroje vody – Muránsky skupinový vodovod

Vodovod	Vodný zdroj			Kataster obce	Okres	Výdatnosť stud. dopor. pramene: min-max	Výdatnosť po úprave
						[l/s]	
SKV Muránsky	170	Bobačka	pr	Muránska Huta	Revúca	6	5,5
	171	Pod hradom	pr.	Muráň	Revúca	50	48
	172	Tisovec horný	pr.	Muránska Lehota	Revúca	20	18
	173	Tisovec dolný	pr.		Revúca	20	18
	174	RV-19	vrt	Muránska Dlhá Lúka	Revúca	23	32
	175	RV-20	vrt		Revúca	12	
	176	SHM 1-A	vrt	Muráň	Revúca	30	28
	177	Peklo	pr.	Sirk	Revúca	0,3	0

Zdroj: ÚPN BBSK 2010

Ochrana prírody

Územie katastra obce je súčasťou ochranného pásma Národného parku Muránska planina a je zaradené do 2. stupňa ochrany. Národný park bol vyhlásený 1.10.1997, ktorý predstavuje územie európskeho významu ako provinciálne biocentrum.

Podľa zákona o ochrane prírody je územie chránené 2 stupňom ochrany prírody. Opatrenia súvisiace s ochranou prírody sú povinné rešpektovať všetky subjekty, ktoré vykonávajú alebo plánujú vykonávať v území svoje aktivity.

V katastri obce sa nenachádzajú žiadne maloplošné chránené územia, ani chránené prírodné útvary. Na územie nemá priamy dopad Natura 2000.

Kataster obce patrí do územia európskeho významu zapísané v národnom zozname navrhovaných UEV. Jedná sa o Aluvínium Muráňa.

Okres	ID	Názov	Výmera v ha	stupeň ochrany
Revúca	SKUEV0285	Aluvínium Muráňa	204,29	2

Zdroj: ÚPN BBSK 2013

Nerastné suroviny

Na katastrálnom území obce sa nenachádza žiaden priemyselný závod na ťažbu nerastných surovín. Sú však známe náleziská mastenca a hojný je aj výskyt vápenca, avšak nie je zistená ich kvalita ani objem. Mastenec sa vyskytuje na odbočke poľnej cesty medzi Muránskou Lehotou a Muránskou Dlhou Lúkou. Ide o odkryv, ktorý sa v minulosti len veľmi málo využíval na údržbu obuvi pre obyvateľov. Obyčajne sa mastenec používa ako prímes pri výrobe papiera, v kozmetike (zubné pasty, púdre, mydlá....), v chemickom priemysle, farmaceutickom priemysle. Vzhľadom k tomu, že okolie obce je charakteristické krasom, hojný je výskyt vápenca. Využíva sa v cementárskom priemysle na vápno, cement, omietky; v poľnohospodárstve, atď. Keďže dosiaľ neboli zrealizované žiadne pozorovania ani laboratórne testy, je ťažké posúdiť kvalitu a množstvo spomínaných surovín.

Kvalita životného prostredia

V území katastra obce, ani v okolitých obciach sa nenachádzajú výrazné narušenia geologickej a geomorfologickej štruktúry prírodného prostredia, ani žiadne významné zdroje znečistenia životného prostredia. Kvalita povrchových vôd je čiastočne ovplyvnená vypúšťaním nečistených splaškových odpadových vôd v obci. V obci je vyhovujúca kvalita ovzdušia, nakoľko sa na jej území nenachádza žiadny veľký zdroj znečistenia ovzdušia.

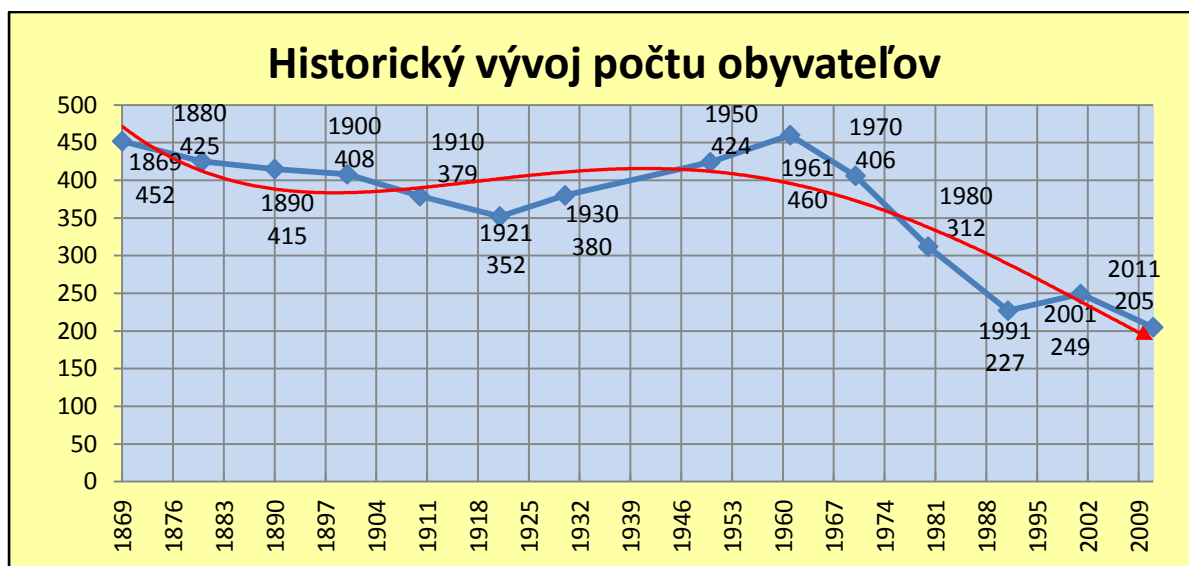
3. Ľudské zdroje

3.1. Demografická situácia obce

Obec patrí v počte obyvateľov k malým obciam na Slovensku. Trvalo bývajúce obyvateľstvo bolo k 31.12.2013 tvorené 108 mužmi a 90 ženami. Časť obce tvoria chalupy a ich návštevníci.

Dlhodobý historický vývoj obyvateľstva obce

rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011	2013
poč.obyv.	452	425	415	408	379	352	380	424	460	406	312	227	249	205	198

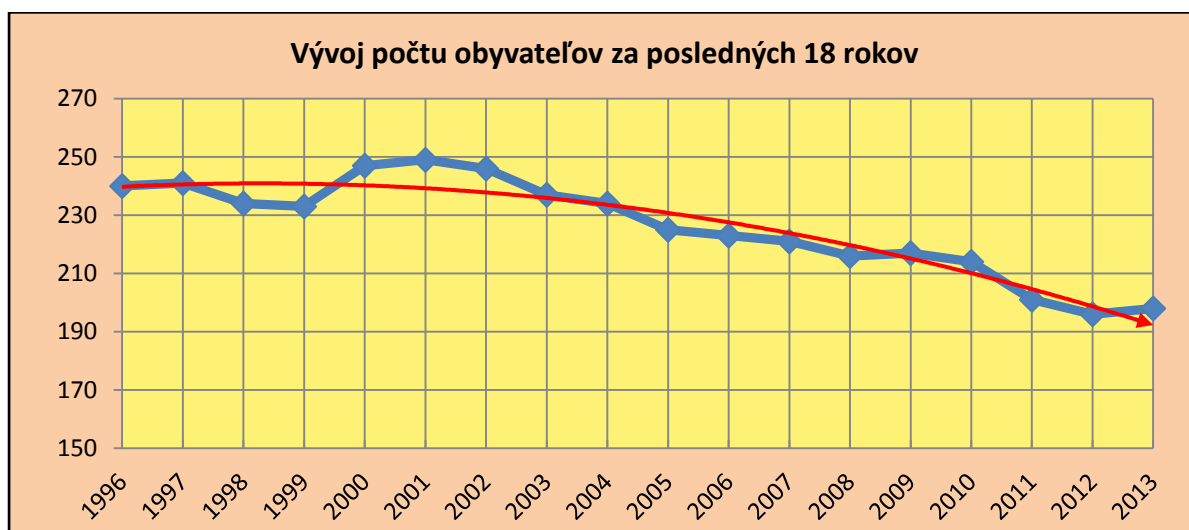
Zdroj: ŠÚ 2014

Z dlhodobého hľadiska mal počet obyvateľstva v rokoch 1869 – 1950 približne stabilizovanú úroveň okolo 400 obyvateľov. Od roku 1961 je zreteľná silne klesajúca tendencia so stabilizáciou v poslednom období. Najvyšší počet obyvateľov bol 460 v roku 1961 a 452 v roku 1860. Najnižší počet obyvateľov dosiahla obec v roku 2012 a to 196.

Strednodobý vývoj obyvateľstva v obci za posledných 18 rokov:

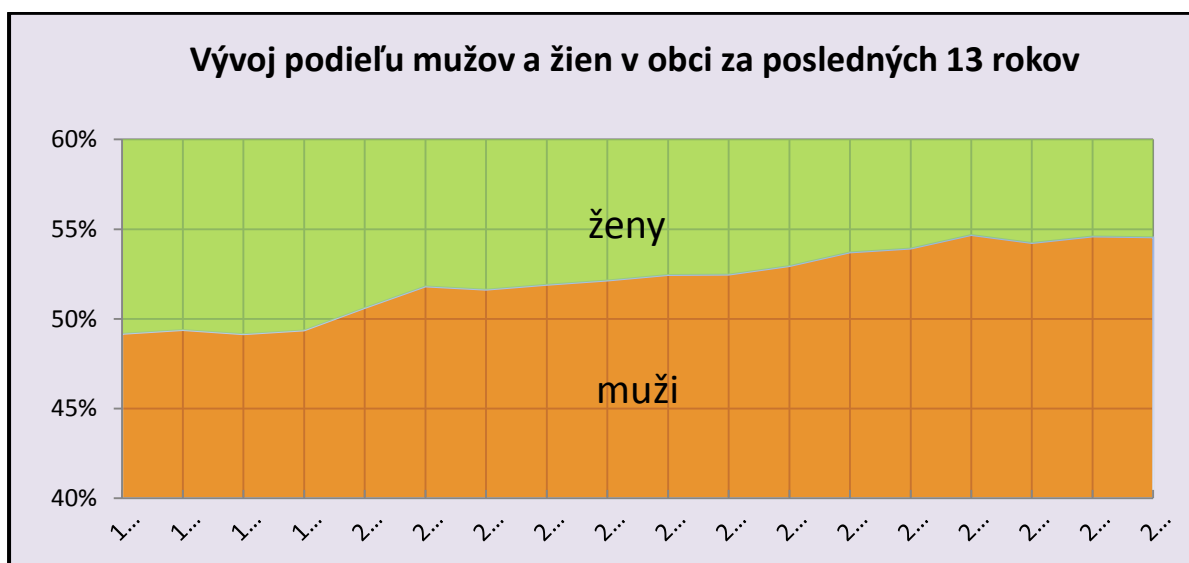
rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
poč. obyv.	240	241	234	233	247	249	246	237	234	225	223	221	216	217	214	201	196	198
muži	118	119	115	115	125	129	127	123	122	118	117	117	116	117	117	109	107	108
ženy	122	122	119	118	122	120	119	114	112	107	106	104	100	100	97	92	89	90

Zdroj: ŠÚ 2014

Zdroj: ŠÚ 2014

Vývoj počtu obyvateľstva za posledných 18 rokov vykazuje postupne klesajúcu úroveň od roku 2001, kedy dosiahol počet obyvateľov 249. V zložení populácie je zjavný presun od miernej prevahy počtu žien do roku 1999 po postupne narastajúcu prevahu mužskej časti populácie (54,55%) .

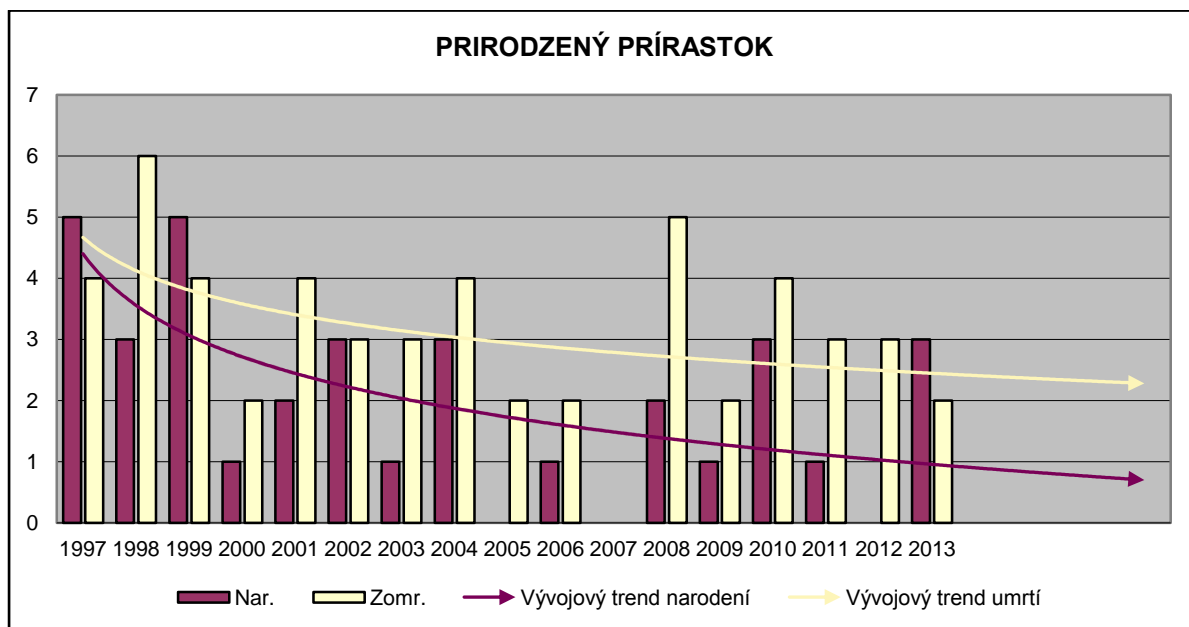

Zdroj: ŠÚ 2014

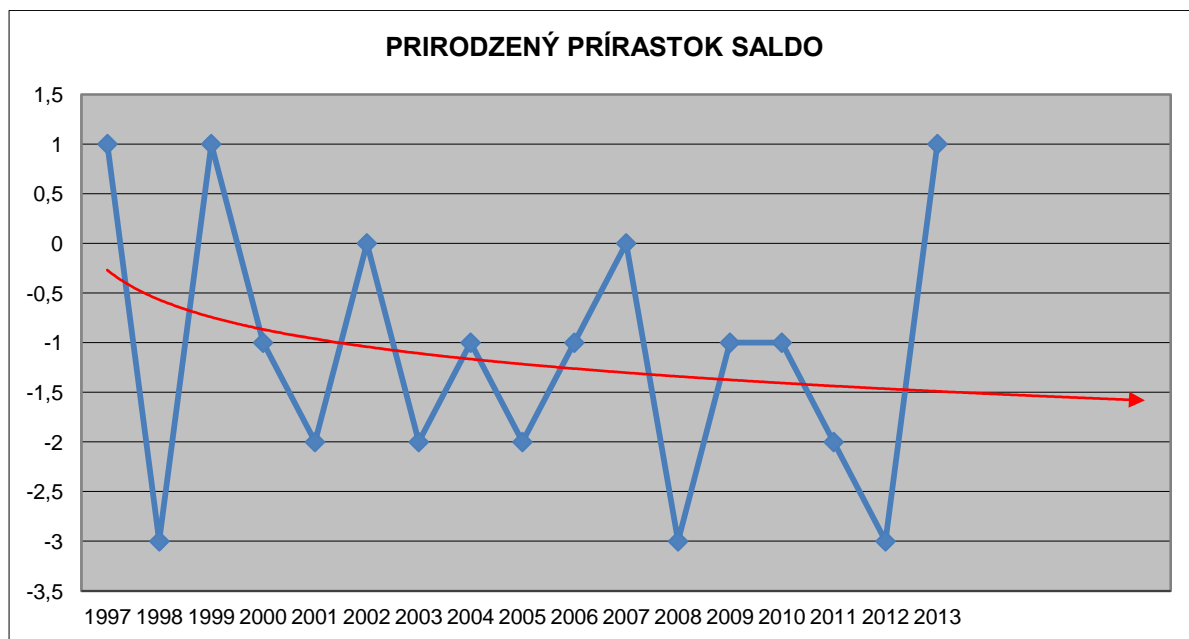
Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nar.	5	3	5	1	2	3	1	3	0	1	0	2	1	3	1	0	3
Zomr.	4	6	4	2	4	3	3	4	2	2	0	5	2	4	3	3	2
+/-	1	-3	1	-1	-2	0	-2	-1	-2	-1	0	-3	-1	-1	-2	-3	1

Zdroj: ŠÚ 2014 a OcÚ 2014

Zdroj: ŠÚ 2014 a OcÚ 2014

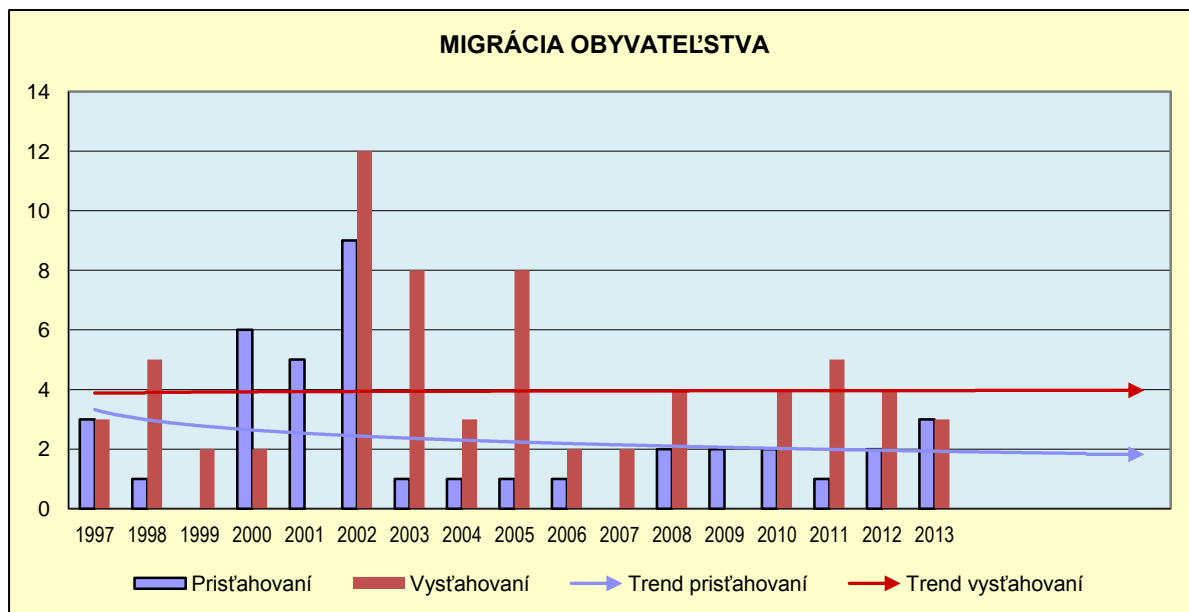

Zdroj: ŠÚ 2014 a OcÚ 2014

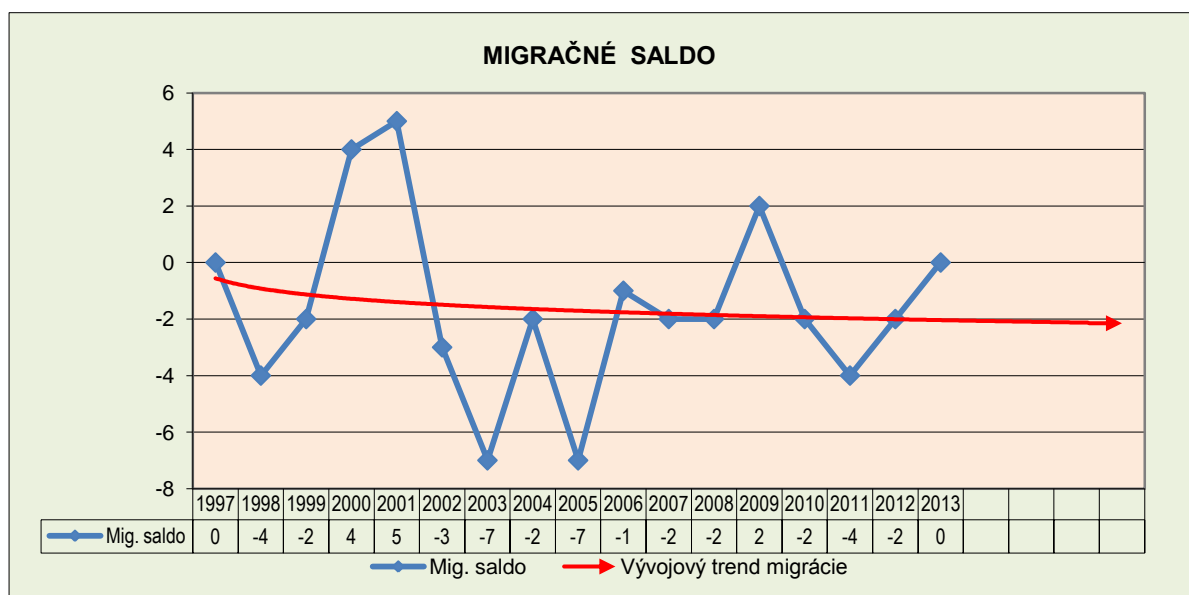
Vývoj migračného pohybu obyvateľstva

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Prísta-hovani	3	1	0	6	5	9	1	1	1	1	0	2	2	2	1	2	3
Vysta-hovani	3	5	2	2	0	12	8	3	8	2	2	4	0	4	5	4	3
Mig. saldo	0	-4	-2	4	5	-3	-7	-2	-7	-1	-2	-2	2	-2	-4	-2	0

Zdroj: ŠÚ 2014 a OcÚ 2014

Zdroj: ŠÚ 2014 a OcÚ 2014

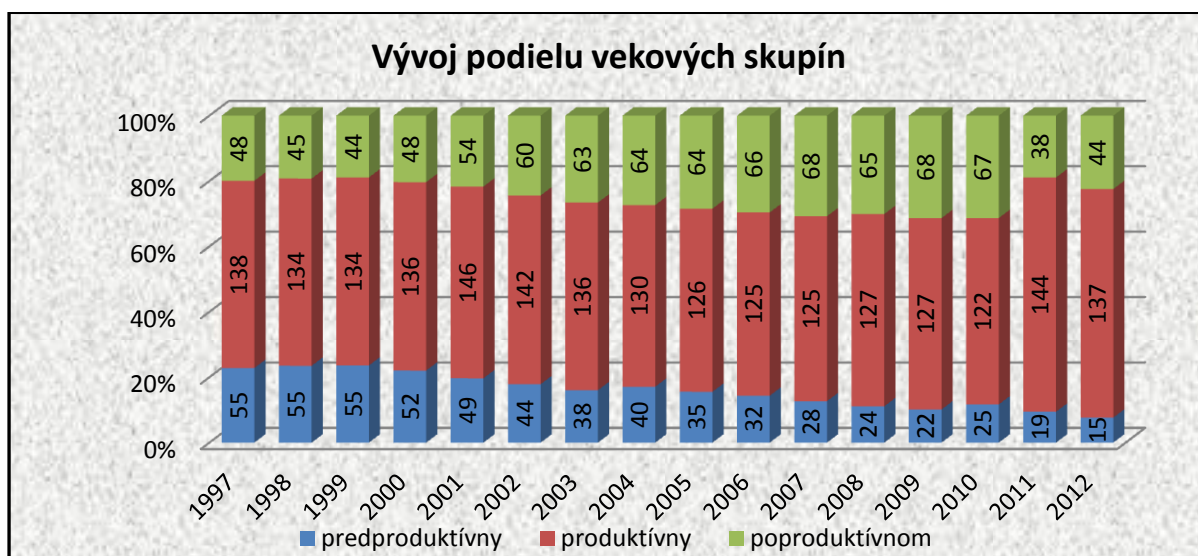

Zdroj: ŠÚ 2014 a OcÚ 2014

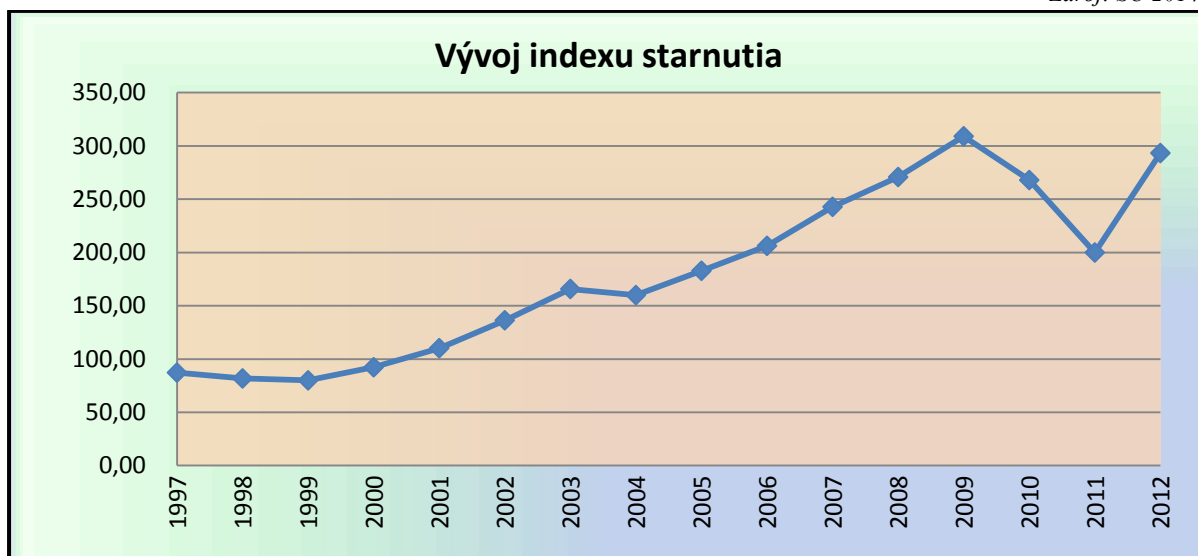
Vývoj zloženia obyvateľstva podľa zaradenia do vekových skupín podľa produktivity

rok		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
muži	predpr	28	28	28	26	26	24	23	24	23	22	22	20	19	21	16	14
	prod	74	72	73	75	83	82	77	75	71	70	69	71	70	67	75	75
	poprod	17	15	14	18	20	21	23	23	24	25	26	25	28	29	18	18
ženy	predpr	27	27	27	26	23	20	15	16	12	10	6	4	3	4	3	1
	prod	64	62	61	61	63	60	59	55	55	55	56	56	57	55	69	62
	poprod	31	30	30	30	34	39	40	41	40	41	42	40	40	38	20	26
Spolu	predpr	55	55	55	52	49	44	38	40	35	32	28	24	22	25	19	15
	prod	138	134	134	136	146	142	136	130	126	125	125	127	127	122	144	137
	poprod	48	45	44	48	54	60	63	64	64	66	68	65	68	67	38	44

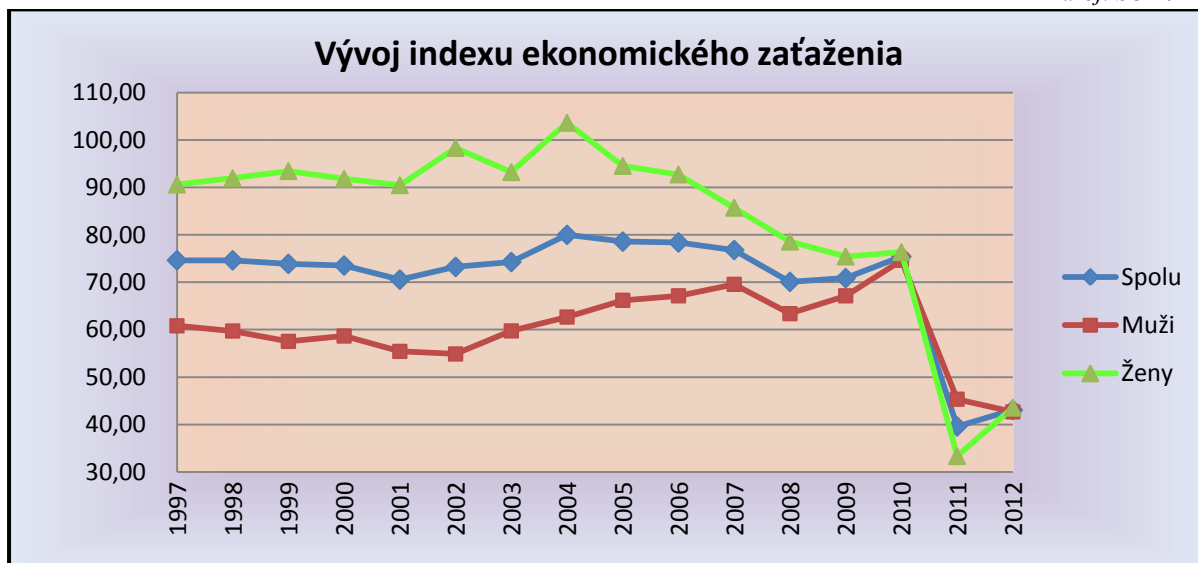
Zdroj: ŠÚ 2014

Zdroj: ŠÚ 2014

Zdroj: ŠÚ 2014

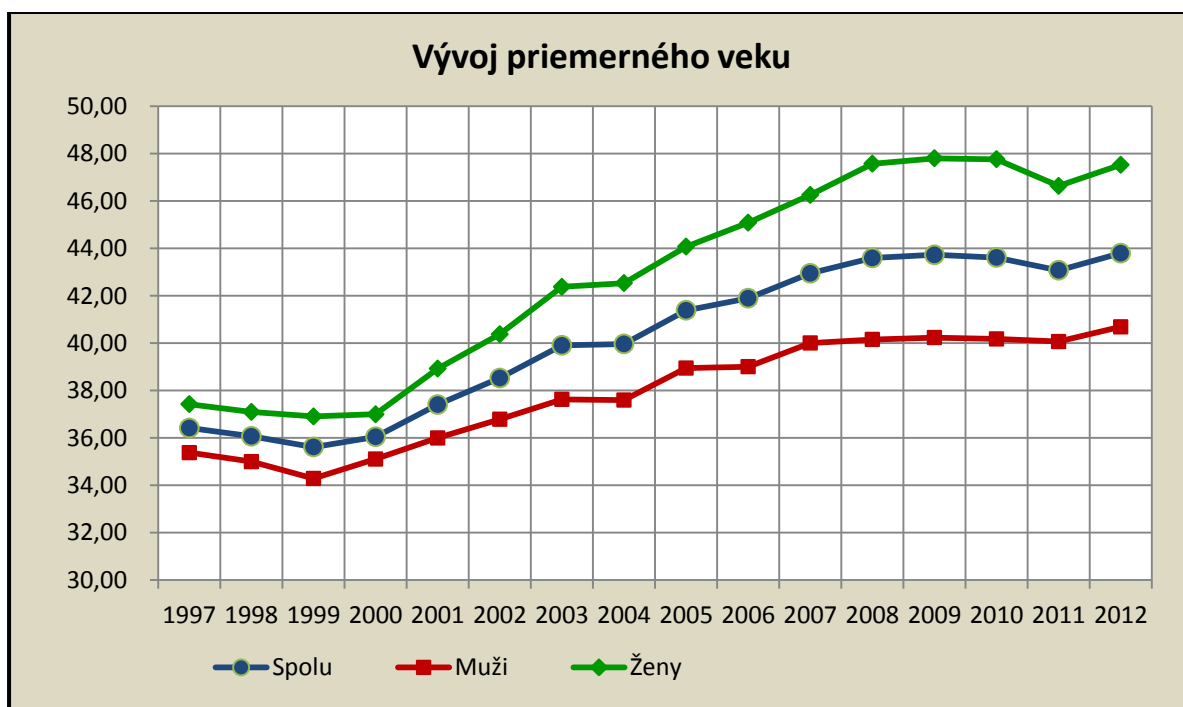
Zdroj: ŠÚ 2014

Stav vekového zloženia obyvateľstva k 31.12.2012 vykazuje alarmujúci stav. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku síce v posledných dvoch evidovaných rokoch 2011-2012 klesol na relatívne prijateľnú úroveň (cca. 20% podiel na celkovom počte obyvateľstva), ale predchádzajúce roky 2002-2010 sa pohyboval obvykle až nad úrovňou 30%. Omnoho horší je však stav v skupine obyvateľstva v predproduktívnom veku, ktorá vykazuje trvalý pokles od roku 1998 v absolútnych hodnotách, ako aj v percentuálnom podiele a dosahuje aktuálne podiel hrozivých 7,65%. Z týchto dôvodov sa index starnutia pohybuje v nepriaznivých hodnotách obvykle nad 250 bodov.

Z hľadiska celkovej ekonomickej zaťaženia obyvateľstva vykazoval index do roku 2010 stabilizované hodnoty s miernym poklesom, ale posledné 2 roky sa vypuklo prejavil nepriaznivý trend vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva.

Vývoj priemerného veku obyvateľstva v posledných 16 rokoch. Priemerný vek vykazuje trvalý nárast od roku 2000 a vykazuje nevhodný stav rapídneho starnutia obyvateľstva obce.

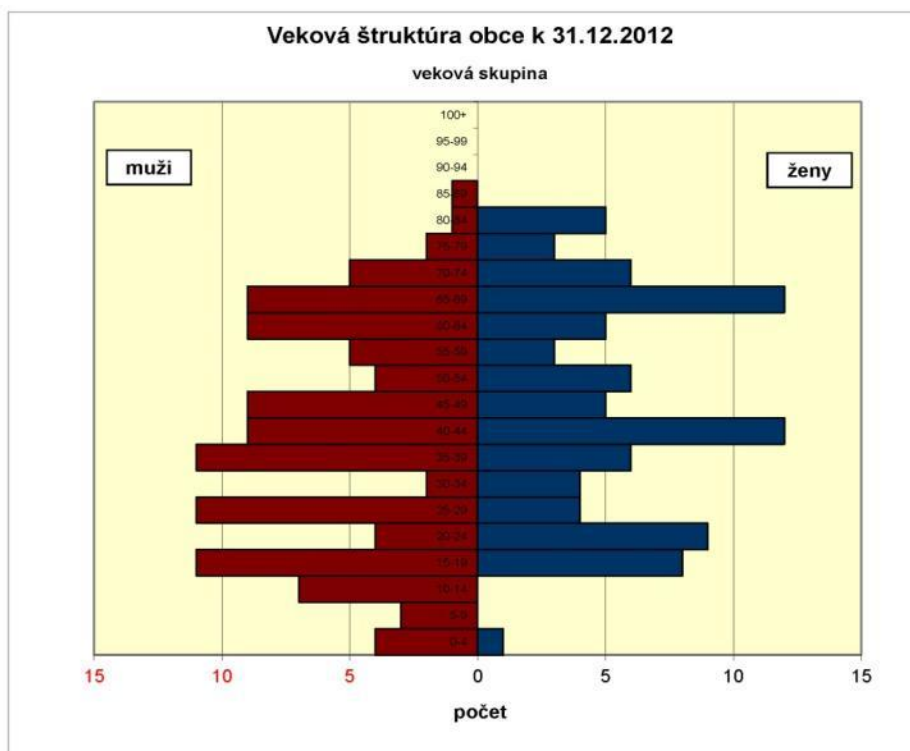
Zdroj: ŠÚ 2014

Vo všetkých ukazovateľoch je nepriaznivý až alarmujúci stav najmä v ženskej časti populácie, ktorá má jednak neustále klesajúci trend počtu žien a ešte horšie údaje v oblasti vekového zloženia, keď napríklad index starnutia v roku 2012 vykazoval úroveň 2600 bodov!

Veková pyramída potvrdzuje vyššie uvedené závery, pričom odhaľuje, že v najbližších rokoch sa pravdepodobne bude stav neustále zhoršovať. V určitých vekových skupinách je väčšia nevyváženosť, najmä medzi 0-14 rokom, v ktorých výrazne prevláda mužská populácia.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia k 31.12.2012

Zdroj: ŠÚ 2014

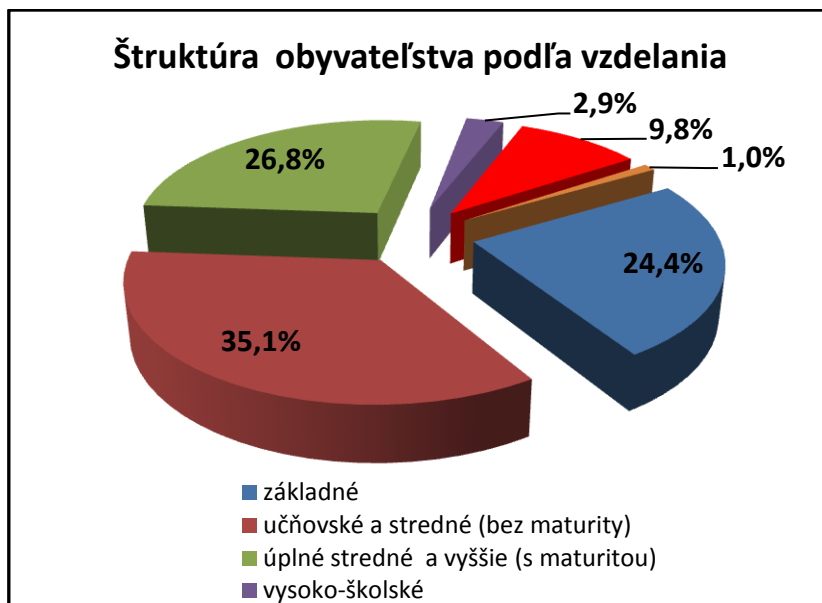
3.2. Vzdelávanie, vzdelanosť obyvateľstva

Obec nemá zriadenú základnú školu, ani materskú škôlku. Deti navštevujú predškolské zariadenie v obci Muráň (3 km) a školské zariadenia v obciach Muráň, a v meste Revúca (12 km). Stredné školstvo je pre obyvateľov dostupné v Revúcej a v Tisovci (12 km). Vysokoškolské vzdelanie je možné najbližšie absolvovať na detašovaných pracoviskách v Rožňave (54 km), Brezne (41 km) a Poprade (55 km), alebo na vysokých školách v Banskej Bystrici (82 km), vo Zvolene (103 km), alebo Košiciach (121 km), čo sú relatívne ťažšie dostupné vzdialenosti.

Vzdelanie obyvateľstva (SODB 2011)

základné	50	24,39%
učňovské a stredné (bez maturity)	72	35,12%
úplné stredné a vyššie (s maturitou)	55	26,83%
vysokoškolské	6	2,93%
bez školského vzdelania	20	9,76%
ostatní bez udania	2	0,98%
spolu	205	100,00%

Zdroj: SODB 2011

Zdroj: SODB 2011

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v roku 2011 nie je priaznivá, podiel obyvateľov s maximálne stredným vzdelaním bez maturity je takmer 60%. Veľmi nízky je podiel vysokoškolského vzdelaného obyvateľstva – necelé 3%

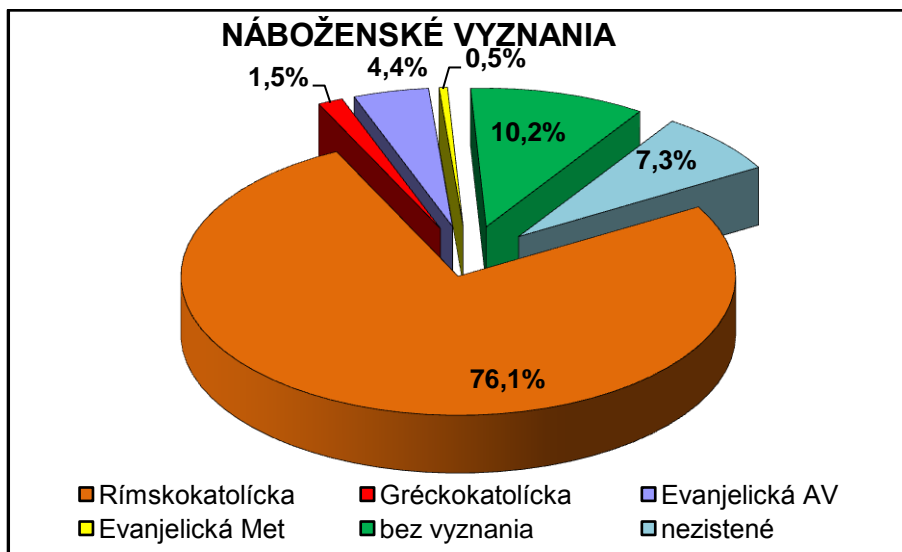
3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie

Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania zodpovedá regionálnemu zloženiu, výrazne prevažuje príslušnosť k rímskokatolíckej cirkvi – vyše 76% obyvateľstva. Druhou najväčšou skupinou sú obyvatelia bez vyznania (10,2%)

Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

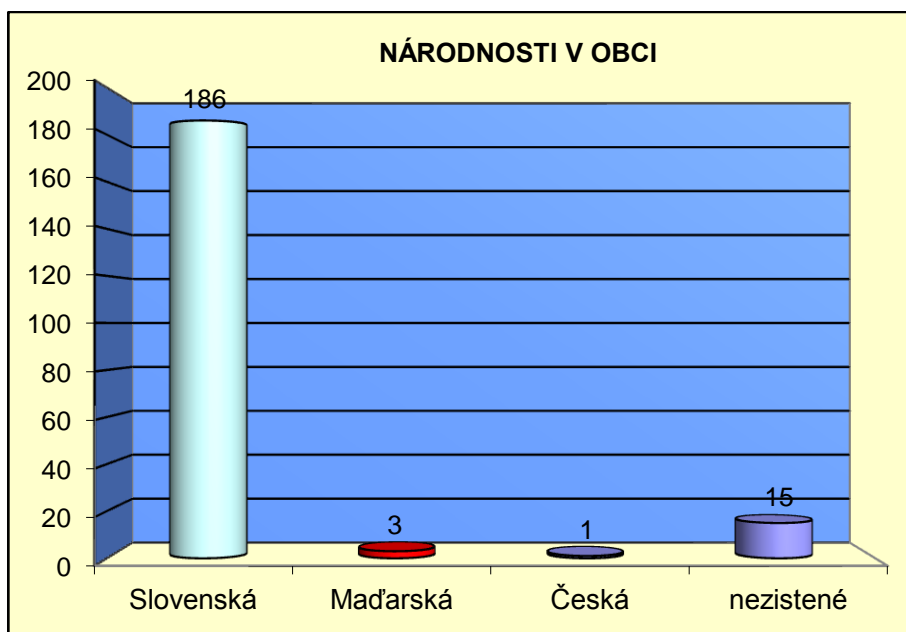
	Spolu	%
Rímskokatolícka	156	76,10
Gréckokatolícka	3	1,46
Evanjelická AV	9	4,39
Evanjelická Met	1	0,49
bez vyznania	21	10,24
nezistené	15	7,32
Spolu	205	100,00

Zdroj: SODB 2011

Zdroj: SODB 2011

V rámci SODB 2011 sa v obci k slovenskej národnosti hlásilo 186 obyvateľov (90,73%), k maďarskej národnosti 3 a k českej národnosti 1 obyvateľ (10,9%).

Zdroj: ŠÚ SODB 2011

4. Kultúra a spoločenský život.

4.1. Pamiatky a tradície

Napriek svojej histórii obec Muránska Lehota neoplýva významnejšími historickými pamiatkami. Najzaujímavejšími sú zachovalá pôvodná architektúra charakterizovaná spoločnými otvorenými dvormi s murovanými prízemnými domami so sedlovými, alebo valbovými strechami. Sedlové strechy sú obvykle s rovným plným murovaným štítom, s krátkou podlomenicou. Pôvodná výstavba je sústredená v centrálnej časti obce okolo námestia. Historickú hodnotu obce prezentuje najmä niekoľko zachovalých historických urbanistických štruktúr ako napríklad samostatné tradičné murované komory („lendhausy“), ktoré však nie sú príliš udržiavané. Tradičné drevené studne sa zachovali iba v niektorých dvoroch.

V obci nebol murovaný kostol do roku 1810, kedy sa začal budovať súčasný rímsko-katolícky kostol narodenia Panny Márie. Dokončený bol v roku 1826 a jeho výzdobu tvoria ručne vyrezávané sochy neznámych majstrov.

Príklady zachovalej tradičnej architektúry v obci

Klasicistický rímsko-katolícky kostol

Zaujímavou atrakciou, ktorá sa nachádza v obci v kostolnej veži, je pôvodný liatinový zvon z hradnej kaplnky Muránskeho hradu z roku 1677, ktorý vyrobil Michal Kupec mladší. Plášť zvonu je vyzdobený reliéfnou rastlinnou ornamentikou a doplnený znakom dielne, ktorým bol motív zvonu so šesťramennou hlavicou a hviezdou vo vrchole umiestnený v kruhu, doplnený z dvoch strán menom MICHAEL KUPEC a letopočtom 1676. Nápis na zvone (VRGITE MORTVI VENITE AD IUDICIUM 1677 -v preklade: Povstaňte mŕtvi, poďte na súd 1677) dokazuje, že ide o zvon, ktorým zvonili mŕtvimu, tzv. umieračik. Potvrdzujú to aj jeho rozmery 50x50 cm. Z roku 1761 sa zachoval záznam o zvonici s jedným zvonom v Muránskej Lehote, ktorá ešte vtedy nemala kostol a je pravdepodobné, že sa jedná práve o tento umieračik.

Umieračik z Muránskeho hradu

Zrejme to bol práve tento zvon, ktorý oznamoval aj smrť najslávnejšej majiteľky Muránskeho hradu Márie Széchyovej v roku 1678 a potom ešte ďalších 56 rokov odprevádzal všetkých zosnulých obyvateľov hradu na ich poslednej púti. Vzhľadom na rok jeho vyhotovenia je to jeden z najstarších zvonov na území Gemera a významný dokument slávy Muránskeho hradu.

Mária Széchy

Obcou prechádza turistická trasa nazvaná Cesta Márie Széchy, ktorá spája Muránsky hrad s hradom Fiľakovo. Bola pomenovaná podľa druhej manželky palatína Františka Wesselényiho, Márie Széchy, známej ako Muránska Venuša. Jedná sa o najdlhšiu turistickú hradnú cestu na Slovensku na trase Muráň – Tisovec – Rimavská Sobota – Hodejov – Fiľakovo v dĺžke 77 kilometrov a dala ju vybudovať vraj v roku 1644, spomenutá Mária Széchy.

Rodový erb Márie Széchy

Na budove obecného úradu sa nachádza Pamätná tabuľa padlým v 1. svetovej vojne z roku 1928. Okrem nej sa na budove nachádzajú aj pripomienkové tabule k oslobodeniu v II. svetovej vojne.

Kultúrne a historické zariadenia v obci

Kultúrny dom	1
Kostol	1
Zvonica	1
Božie muky	1
Pamätná tabuľa	3
Kríže	4
Parky	1

Miestna tradičná kuchyňa je typická pre gemerský vidiek – jedlá z kapusty a múčne jedlá. Obvyklými menami v obci sú Laboš, Fabo, Senko, Dacho.

Príklad tradičnej kuchyne v Muránskej Lehote, Deň MR 2013

4.2. Spoločenský život

Jedná o malú obec, ktorá zatiaľ realizuje tieto pravidelné podujatia.

Názov aktivity	Termín
Oslobodenie obce	január
Deň matiek	máj
Vatra	máj
Deň detí	jún
Oslavy SNP	august
Deň úcty k starším	október
Mikulášske stretnutie	december

Mikuláš v obci

K významným osobnostiam obce patrí najmä rodák Mikuláš Senko (1922 – 1990), známy slovenský choreograf ľudových tancov, zakladateľ ES Čierťaz, umelecký vedúci a choreograf FS Vršatec v Dubnici nad Váhom v rokoch 1967 - 1985.

Aktívny je v obci spevácky súbor, miestna Jednota dôchodcov a Dobrovoľný hasičský zbor.

Obec je charakteristická dobrým vzájomným spolunažívaním a pohostinnosťou.

Mikuláš Senko

5. Materiálne zdroje

5.1. Bývanie a bytový fond

Zástavba obce sa tiahne najmä po oboch stranách Kamenného potoka a za Lehotským potokom na Príslope.

Obec je typu voľnej uličnej zástavby a pozostáva z jednej časti. Ulice sú orientované zároveň ako východisko pre okolité poľnohospodárske pozemky. V súčasnosti je v obci 95 domov z čoho je 74 trvalo obývaných. Bytový fond je vo väčšej časti zastaraný. Väčšinu bytového fondu tvoria rodinné domy vybudované v druhej polovici 20.storočia. Nových domov je málo, ale viaceré domy prešli v posledných rokoch rekonštrukciou.

		Do 1945	1946-1990	1991-2000	od 2001	nezistené
Domy celkovo	95	20	41	3	2	29
Trvalo obývané	74	20	41	3	2	8
Neobývané	21					21
z toho na rekreáciu	17					17

Zdroj: SODB 2011

Stav bytového fondu v obci

5.2. Infraštruktúra obce

5.2.1. Základná a technická infraštruktúra a siete

Súhrnný prehľad stavu základnej infraštruktúry v obci

Názov infraštruktúry	Jednotka	Množstvo	Typ / poznámka
Dopravná infraštruktúra			
Cesty I. triedy	km	0,0	
Cesty II. triedy	km	0,0	
Cesty III. triedy	km	1,47	asfalt, nevyhovujúci stav
Miestne komunikácie	km	1,6	asfalt, nevyhovujúci stav
Chodníky	km	0	
Parkoviská	počet/kapacita	0/0	
Železnica	km	0,0	
Železničné zastávky	počet	0	
Autobusové zastávky	počet	1	
Autobusové linky miestne	počet	1	608421 7x denne
Autobusové linky diaľkové	počet	0	
Environmentálna infraštruktúra			
Kanalizácia	km	nie	
Čistička OV	kapacita	nie	
Zber TKO	objem	33,96 t	nízkokapacitné
Separovaný zber		áno	sklo, plasty, papier a nebezpečný odpad
Komunikačná infraštruktúra			
TV vysielanie	počet staníc	8	STV1,STV1HD, STV2, Markíza, JOJ, JOJ PLUS, DOMA, TA3
Mobilné siete	počet operátorov	3	Orange, T-mobile, O2
Telefónna sieť		áno	digitálna
Internet	počet poskytovateľov	2	DSL, analóg, mobilná sieť
Obecný rozhlas	km	1,789	v dobrom stave

Technická infraštruktúra			
Plyn	počet odberateľov	50	Dostupnosť 100%, využitie 50%
Vodovod	km	1,789	Dostupnosť 100%, využitie 98%
Elektrina	pripojenie	22kV	Vých. distribučná spoločnosť, a.s. Košice
	trasy VVN	nie	
Obecné osvetlenie	počet svetiel	22	

Zdroj: obec 2014

Stav miestnej infraštruktúry

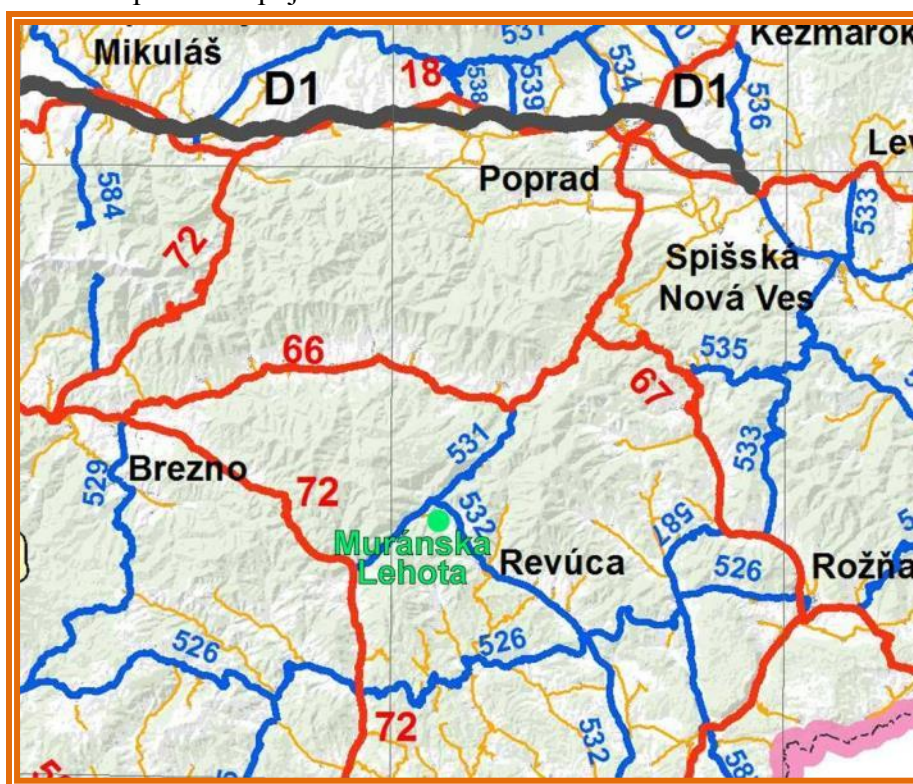

Dopravná dostupnosť

Pripojenie k obci je zabezpečené cestou III. triedy III/53115 napájajúcu obec Muránska Lehota na cestu II/531 Tisovec – Muráň – Červená Skala, ktorá je spojnicou medzi cestou I/72 (Rimavská Sobota – I/18) a I/66 (Brezno - Poprad)

Obcou neprechádza železničná trať. Najbližšie dostupná je železničná trať č. 116 Brezno-Tisovec-Jesenské, Rimavská Seč (12 km). Letecká doprava je najbližšie dostupná na letisku Poprad (55 km), Košice (112 km), alebo (Sliač 95 km).

Cestné dopravné napojenie obce

Zdroj: SSC 2014

Dopravné dostupnosti:	autom	hromadnou dopravou
okresné sídlo – Revúca	15.	25 min.
krajské sídlo – Banská Bystrica	70 - 80 min	130 – 210 min
hlavné mesto – Bratislava	190 – 210 min	330 – 420 min.

Základná infraštruktúra, siete

V obci je vybudovaný vodovod, ako zdroje pitnej vody slúžia aj miestne studne.

Obec je 100% elektrifikovaná. Ako zdroj tepla sa využíva kúrenie drevom, uhlím, plynom alebo elektrinou. Obec má pokrytie miestnym rozhlasom a vybudované vlastné osvetlenie. Obec je plynofikovaná.

Environmentálna infraštruktúra

Obec má zabezpečený klasický zber TKO, pričom zber sa realizuje formou nízko - kapacitných domových kuka - nádob. Realizuje sa aj základná separácia odpadu a zabezpečený je aj odvoz nebezpečného odpadu. Obec nemá na svojom území riadenú skládku TKO. Obec nemá divoké skládky odpadu.

V obci je dostupná pevná i tri mobilné telefónne siete. Tiež je dostupný internet prostredníctvom dial-up pripojenia DSL a mobilného pripojenia. Obcou neprechádzajú regionálne trasy TI. Na obecnom úrade je verejný prístup k internetu. Obec má zriadenú web stránku www.muranskalehota.sk.

5.2.2. Občianska infraštruktúra a vybavenosť

Základné služby poskytované v obci

Infraštruktúra	Áno/Nie, kvantifikácia
Predajňa potravinárskeho tovaru	Nie
Predajňa zmiešaného tovaru	Áno
Pohostinské odbytové stredisko	Áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	Nie
Predajňa pohonných látok	Nie
Zariadenie pre opravu motorových vozidiel	Nie
Predajňa súčastok pre motorové vozidlá	Nie
Reštaurácia, motorest	Nie
Ubytovacie zariadenie	Áno
Bankové a poisťovacie služby	Nie
Pošta	Nie
Protipožiarna ochrana	Nie
Lekárne a výdajne liekov	Nie
Ambulancie praktického lekára pre dospelých	Nie
Ambulancie praktického lekára pre deti	Nie
Opatrovateľská služba	Nie
Kostol	Áno
Dom smútku	Nie
Cintorín	Áno

Hostinec

Chata SRZ

Futbalové ihrisko

Ostatné spoločenské a občianske služby a infraštruktúra v obci.

Infraštruktúra	Áno / Nie, kvantifikácia
Obecný úrad	Áno
Matrika	Nie
Stavebný úrad	Áno
Ihrisko - športové	Áno
Ihrisko - detské	Nie
Kultúrny dom (sála)	Áno
Zastávka a park	Áno
Turistická trasa	Áno

Vzhľadom na veľkosť obce nie je priamo v obci dostupná žiadna zdravotnícka služba. Opatrovateľskú službu v prípade potreby zabezpečuje obec v súlade s platnou legislatívou.

V obci je rímskokatolícky kostol a cintorín, nie je dom smútku, obec spadá pod farnosť v Muránskej Dlhej Lúke

Pre rozvoj kultúrnych a voľnočasových aktivít je v obci dostupná kultúrna sála, klub mládeže a knižnica ako súčasť budovy obecného úradu.

Obec má vybudované minifutbalové ihrisko, cez obec prechádza červená turistická značka – Cesta Márie Széchy (Muráň - Filákovovo)

Obecný úrad

Zastávka

Sála Kultúrneho domu

5.2.3. Majetok obce

Majetok obce k 31.12.2013

Budova obecného úradu	44 991,34 €
Miestna komunikácia	7 909,94 €
Obecný rozhlas	2 868,93 €
Autobusová zastávka	4 810,00 €
Pozemky	5 175,21 €
Akcie vodárenskej spoločnosti	48 789,30 €

Zdroj: OcÚ 2014

6. Ekonomické využívanie zdrojov

6.1. Podnikateľská sféra

Vzhľadom na počet obyvateľov obce je podnikateľská sféra minimálna. Podnikateľská činnosť je charakterizovaná 5. štatisticky evidovanými subjektmi, z čoho sú 2 živnostníci, 1 prevádzka spotrebného družstva COOP Jednota Revúca, hospodársky dvor Agrodružstva –S v Revúcej a obec. Na území obce hospodária Lesy SR a Slovenský rybársky zväz MO Revúca

Primárny sektor

Poľnohospodárstvo je hlavnou formou podnikateľských aktivít v obci, realizovaných formou poľnohospodárskeho družstva Agrodružstvo – S Revúca. V katastri obce sa nachádza bývalý hospodársky dvor, jeho budovy využíva Agrodružstvo-S a čiastočne je nevyužívaný a schátraný.

V obci nie sú registrovaní súkromne hospodáriaci roľníci.

Na lesných pozemkoch hospodária Lesy SR, a.s. odštepný závod Revúca.

Hospodársky dvor Agrodružstvo-S

Na rybníkoch hospodári Slovenský rybársky zväz MO Revúca. Nejedná sa však o produkčné hospodárenie, ale iba pre potreby členov zväzu. Areál vodného diela je značne opotrebovaný a neudržiavaný.

Sekundárny sektor

Nie je v obci zastúpený, nerealizuje sa tu žiadne spracovanie surovín ani výroba.

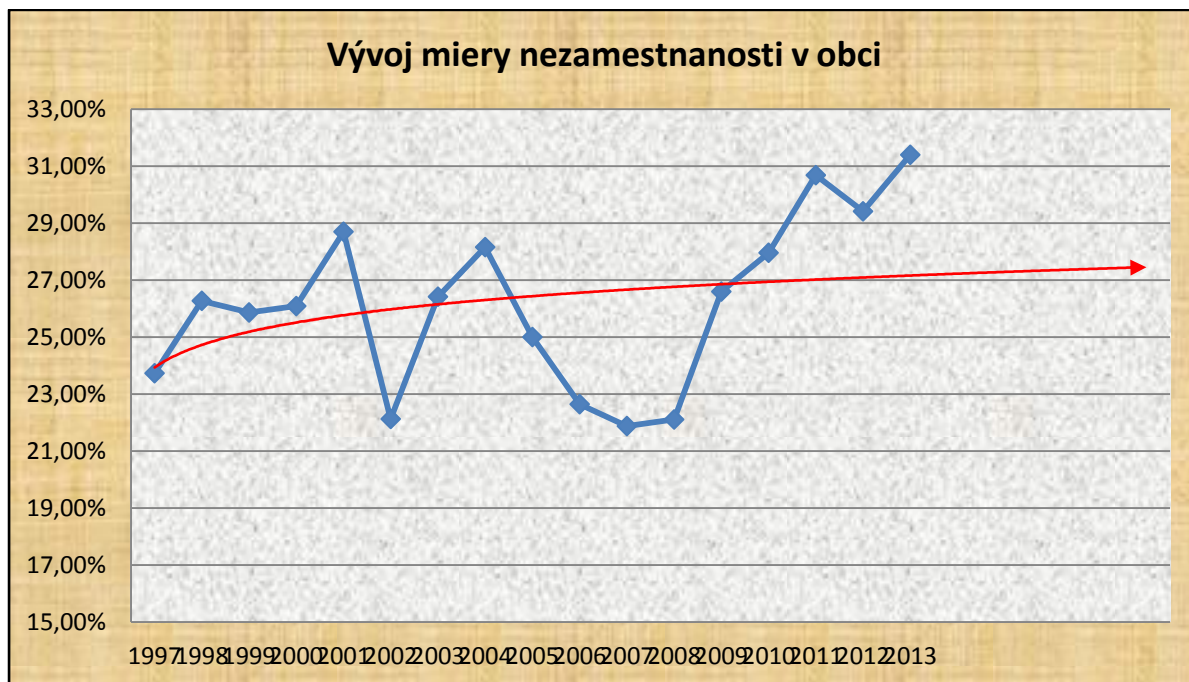
Terciálny sektor

Názov subjektu	oblasť
Štefan Senko	Pohostinstvo Parlament
COOP JEDNOTA REVÚCA, spotrebné družstvo	Potraviny
Slovenský rybársky zväz MO Revúca	ubytovanie chata

6.2. Nezamestnanosť

Vzhľadom na nízky počet obyvateľov v obci, zmena v štatistike o 1 obyvateľa či už v počte nezamestnaných, alebo v počte ekonomicky aktívnych obyvateľov má za následok skokové rozdiely v miere evidovanej nezamestnanosti

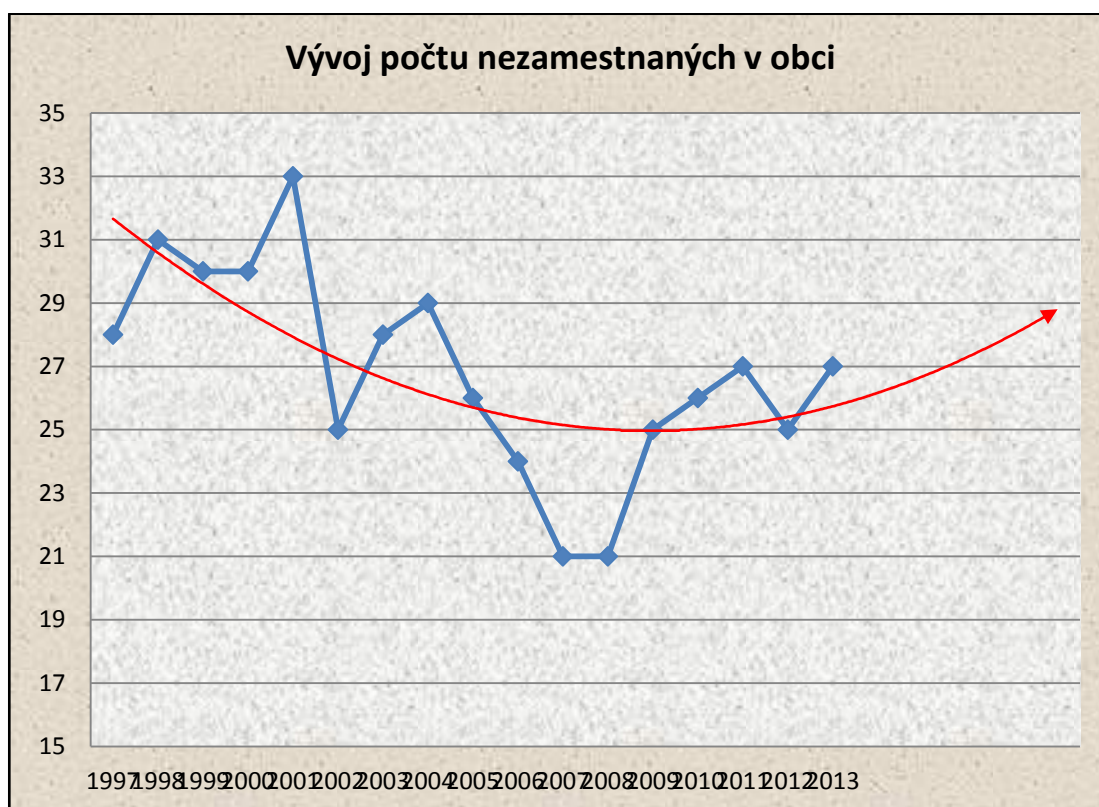
Vývoj nezamestnanosti v obci k 31.12.

Zdroj: ŠÚ a OcÚ 2014

Miera nezamestnanosti v obci sa pohybuje v rozmedzí od 21 do 32%. Najvyššiu mieru dosiahla nezamestnanosť v obci v roku 2013, keď bolo nezamestnaných celkovo 31,4% obyvateľov. Je to spôsobené dopadmi celosvetovej ekonomickej krízy, ale najmä poklesom počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov. V roku 2001 bol počet EAO 115 a v roku 2011 už iba 88. Je to odraz zmien vekovej skladby obyvateľstva. Najvyšší absolútny počet nezamestnaných bol v roku 2001, celkovo 33 občanov. Najviac nezamestnaných je so základným vzdelaním a s odborným vzdelaním bez maturity.

Zdroj: ŠÚ a OcÚ 2014

6.3. Zamestnanosť

Štruktúra zamestnanosti:

- Zamestnanci: 64 z toho ženy: 29
- Podnikatelia: 12 z toho ženy: 3
- Ostatní a nezistení: 12 z toho ženy: 4

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	2	2	4	2
Lesníctvo a ťažba dreva	8	3	11	11
Výroba potravín	2	1	3	2
Výroba textilu	1	0	1	0
Výroba odevov	0	3	3	0
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	2	2	4	2
Výroba výrobkov z gumy a plastu	1	0	1	1
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	13	0	13	11
Výroba a spracovanie kovov	0	1	1	1
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1	0	1	1
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1	0	1	0
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	3	1	4	4
Iná výroba	0	1	1	0
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	1	0	1	0
Výstavba budov	1	0	1	1
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	0	1	0
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	0	1	1	1
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	1	8	9	8
Pozemná doprava a doprava potrubím	2	0	2	2
Ubytovanie	0	1	1	0
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	0	1	1	0
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	0	1	1	1
Sprostredkovanie práce	1	1	2	2
Bezpečnostné a pátracie služby	1	0	1	1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	3	3	6	6
Vzdelávanie	2	3	5	4
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	0	1	1	1
Nezistené	5	2	7	4
Spolu	52	36	88	66

Zdroj: SODB 2011

Z tabuľky vyplýva, že zamestnanosť obyvateľov je značne rozptýlená v jednotlivých odvetviach, pričom najväčší počet obyvateľov je zamestnaných v odvetví výroby ostatných nekovových minerálnych výrobkov (14,8%), v lesníctve a ťažbe dreva (12,5%) a maloobchode (10,2%)

Z celkového počtu 88 ekonomicky aktívnych obyvateľov až 66 (75,0%) dochádza za prácou; 22 je zamestnaných v obci z toho najviac v maloobchode – 8 občanov.

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY (POZITÍVA)

- *pekná príroda*
- *kvalitné životné prostredie (voda, vzduch...)*
- *upravený potok cez stred obce*
- *dobrá starosta*
- *zavedený plyn v obci*
- *vybudovaný vodovod, studne*
- *dobré autobusové spojenie 7 x denne*
- *zachovalý vidiecky ráz obce*
- *dobré spolužitie v obci*
- *zdroj kvalitnej pitnej vody*
- *čiastočne zrenovovaný Kultúrny dom*
- *vybudovaná nová zastávka autobusu*
- *existujúce pripojenie na internet*
- *aktívne spolky – Jednota dôchodcov, spevokol*
- *opravený kostol*
- *historický zvon z Muránskeho hradu*
- *organizujú sa spoločenské akcie*
- *ubytovanie pre turistov v Rybárskej chate*
- *existujúce tradičné komory v obci - 3*
- *obecná kronika vedená od roku 1945*
- *funkčné verejné osvetlenie, ktoré osvetľuje obec celú noc*
- *minimálne zaťaženie dopravou – jedná sa o koncovú obec*
- *existencia rybníkov v obci*
- *nedokončená trať železnice s tunelom pod Dielikom*
- *blízkosť NP Muránska planina a hradu Muráň*
- *funkčný obchod a pohostinstvo*

SLABÉ STRÁNKY (NEGATÍVA)

- *zlý stav miestnych komunikácií – cesta*
- *vysoká nezamestnanosť – v obci nie je zamestnávateľ*
- *neupravené okolie prístupovej cesty k obci*
- *menej kvalitné pripojenie na internet*
- *v obci nie je vybudovaná kanalizácia*
- *nie je dom smútku*
- *v niektorých častiach obce horšie pokrytie mobilným a TV signálom*
- *nižšia účasť občanov na spoločných stretnutiach*
- *slabé ekonomické zdroje – málo aktívnych podnikateľov*
- *nedostatok stavebných parciel pre novú výstavbu*
- *rozdrobené vlastníctvo pôdy*
- *nie sú priestory pre trávenie voľného času pre deti*
- *nie sú oddychové miesta v obci pre občanov a návštevníkov*
- *nie je dokončená rekonštrukcia centra obce*
- *futbalové ihrisko je potrebné dobudovať*
- *tradičné historické komory v centre obce sú v zlom stave*
- *neudržiavané rybníky a ich okolie, nevyužívajú sa ekonomicky*
- *viac neobývaných domov, ktoré chátrajú (20) problém je veľa vlastníkov*
- *chátrajúci a málo využívaný hospodársky dvor bývalého PD*
- *neexistujúce parkovacie miesta v obci*
- *nevytvorené dobré podmienky pre celoročné voľnočasové aktivity*
- *nie je vybudovaný vhodný priestor pre predajcov dochádzajúcich do obce*
- *nedokončená rekonštrukcia Kultúrneho domu*

PRÍLEŽITOSTI

- *blízkosť okresného mesta Revúca (14 km) – možnosť rozvoja bývania v obci*
- *cez obec prechádza turistická hradná trasa Márie Széchy*
- *plánované vybudovanie cyklotrasy po nedokončenej železnici*
- *dobrá spolupráca na úrovni Mikroregiónu Muránska planina – spoločné rozvojové projekty*
- *dobrá spolupráca na úrovni Partnerstva Muránska planina – Čierny Hron*
- *Ródeo Muráň konané v tesnej blízkosti obce*

RIZIKÁ (OHROZENIA)

- *zlý stav a zaostávanie celého okolitého regiónu (vysoká nezamestnanosť, málo rozvojových impulzov, nedostatok pracovných príležitostí ...)*
- *zlý stav prípojnej cesty do obce,*
- *veľmi nepriaznivý demografický vývoj v obci*
- *málo investícií do rozvoja poľnohospodárskej výroby*
- *malá obec ležiaca mimo hlavných trás – koncová obec*
- *nezískanie štatút MAS pre Partnerstvo MP-ČH v programovom období 2014-2020*
- *nedostatočná podpora začínajúcim a malým podnikateľom zo strany štátu*
- *zmena vo financovaní protipovodňových úprav zvýšenie spolufinancovania obce z 5% na 20%*
- *vysoká záťaž pre malé obce pri realizácii projektov zo štrukturálnych fondov*
- *nejasná situácia vo vývoji územného usporiadania VÚC*

8. Problémová analýza

Kľúčové problémy obce:

- A. Nedostatočné podmienky pre trávenie voľného času - chýba časť doplnkovej infraštruktúry
- B. Zlý stav časti základnej infraštruktúry
- C. Slabší spoločenský život v obci
- D. Nízka miera využívania potenciálu obce (najmä prírodného, historického a ľudského) najmä pre rozvoj ekonomiky a cestovného ruchu

Hlavný problém obce:

„Úbytok obyvateľstva v obci.“

9. Vázby na strategické dokumenty kraja

9.1. PHSR BBSK na roky 2014-2020

Bude doplnené po vypracovaní PHSR BBSK

9.2. ÚPN BBSK

Pre riešené územie obce Muránska Lehota sú platné záväzné regulatívy ÚPN-VÚC Banskobystrický kraj, posledné zmeny a doplnky, spracovateľ: URBION Bratislava, jún 2010 a L.I.N.E. Banská Bystrica december 2014

** Vzhľadom na rozsiahlosť väzieb záväzných regulatívov ÚPN BBSK na obec Muránska Lehota tvorí podrobný prehľad na úrovni opatrení samostatnú prílohu tohto dokumentu*
Príloha č.1

Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia obce Muránska Lehota sú viazané v nasledovných základných oblastiach:

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry
2. V oblasti hospodárstva
3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky
4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a pôdneho fondu
5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva
9. V oblasti ochrany a tvorby životného prostredia

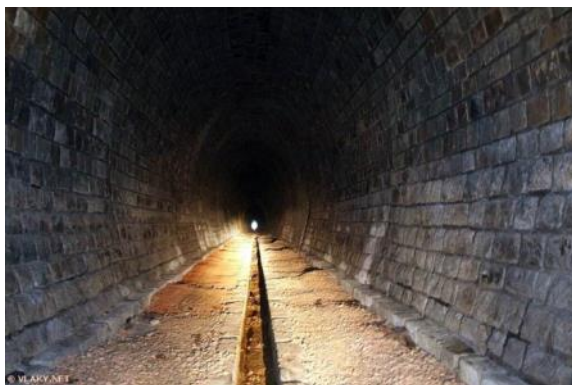

10. Potenciál územia - externá analýza

10.1. Rozvojový potenciál obce

1. Vhodné priestory pre rozvoj vidieckeho turizmu s využitím miestnych zdrojov

- využitie rybníkov na vytvorenie zaujímavej ponuky pre návštevníkov, vybudovať ďalšie ubytovacie kapacity,
- využitie telesa nedostavanej železničnej trate a najmä tunel Pod Dielikom ako turistickej atrakcie – typu technická pamiatka, teleso trate využiť na vybudovanie cyklotrasy Revúca – Muránska Lehota,
- využitie chaty Čierťaz pre účely rozvoja turizmu ako turistické prenocovanie

- využitie historického zvona z Muránskeho hradu ako atrakcie a zastávky na hradnej turistickej trase Cesty Márie Széchy,

2. Blízkosť Národného parku a potenciál návštevníkov parku

- okružné jazdy na koni s pohostením v obci v rámci ponuky Huculskej magistrály
- vytvorenie „prírodných“ cyklotrás pre návštevníkov

3. Zlepšenie vzhľadu a atraktívnosti obce

- obnova historických budov - tradičných komôr
- zachovanie a obnovenie charakteru otvorených spoločných dvorov
- vytvorenie podmienok pre vybudovanie obytnej zóny v obci – vysporiadanie pozemkov, vybudovanie sietí, vytvorenie ponuky

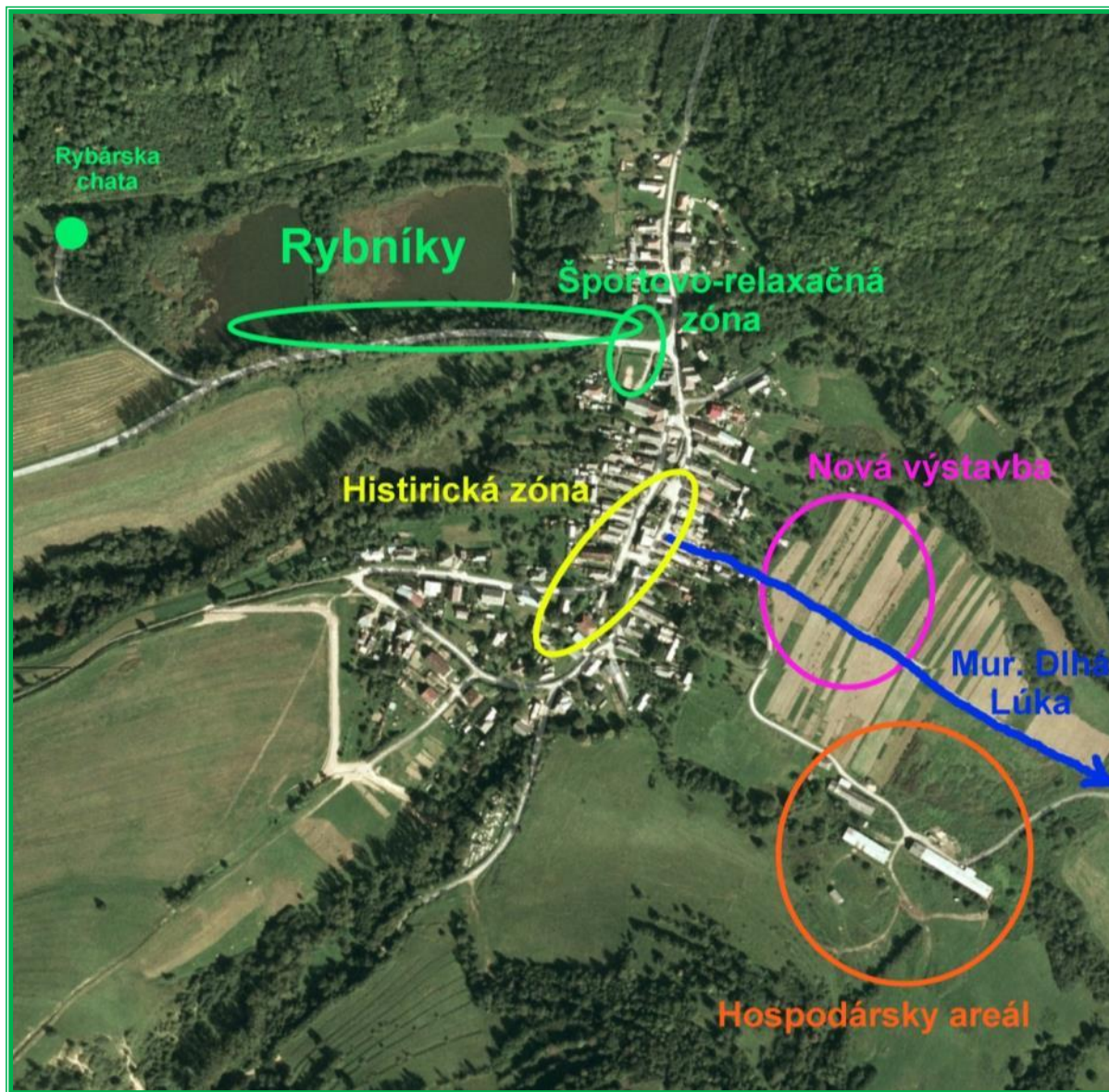
4. Zlepšenie dostupnosti obce

- vybudovanie cesty III. triedy na trase Muránska Lehota – Muránska Dlhá Lúka a zvýšiť dostupnosť obce do Revúcej aj z hľadiska potenciálu bývania v obci pre občanov Revúcej, skrátenie trasy z 12 na 7 km.

Východiskom pre rozvoj cestovného ruchu je blízkosť NP Muránska planina, ale najmä kultúra, história, tradície a zručnosť ľudí územia, ktorí sa dokážu podeliť s návštevníkmi územia so svojimi znalosťami. Využitie pohostinnosti obyvateľov.

Návrh rozvojových zón v katastri obce

V budúcnosti má obec predpoklady na tvorbu nových pracovných miest v nasledovných oblastiach:

- služby cestovného ruchu
- služby obyvateľstvu
- výroba miestnych tradičných výrobkov, najmä v prepojení na cestovný ruch
- moderná poľnohospodárska výroba

Bariéry, ktoré zabraňujú rozvoju podnikateľských aktivít :

- malý záujem obyvateľov o podnikanie
- nízka kúpyschopnosť obyvateľstva, slabý trh
- geografická izolácia obce

10.2. Disparity rozvoja obce

Hlavné disparity rozvoja obce

Rozvojový potenciál	Súčasný stav
Potenciál pre rozvoj turizmu najmä peší turizmus, cykloturizmus, vidiecky a kultúrno-historický CR, prípadne hipo turistika	Miera využívania podmienok pre turizmus je veľmi nízka, najmä z hľadiska minimálneho počtu návštevníkov, nie sú vytvorené žiadne produkty pre návštevníkov Nedostatočné investície do oblasti vzhľadom na zachovania identity
Veľmi vhodné podmienky na poľnohospodársku produkciu, bio- a eko-produkty vzhľadom na čisté prostredie.	Poľnohospodárska pôda sa využíva iba na pestovanie základných klasických produktov a chov oviec. Hospodársky dvor je minimálne využívaný a neudržiavaný
Úbytok obyvateľstva	Zatiaľ nevyužitý potenciál blízkosti okresného mesta Revúca a možnosť vytvorenia obytnej zóny v obci.

III. STRATÉGIA ROZVOJA

11. Vízia a ciele

11.1. Vízia

„Obec plná života, v jej blízkom okolí je dostatok pracovných príležitostí, obec svojim obyvateľom ponúka plnohodnotný život na vidieku v blízkosti okresného mesta Revúca. Obyvatelia sa aktívne zapájajú do rozvíjania a zveľaďovania obce, aby mali peknú a čistú obec, ktorú radi navštevujú turisti z blízka i ďaleka.“

11.2. Ciele rozvoja

Strategický cieľ

**ZVÝŠIŤ KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV ZASTAVIŤ POKLES
POČTU OBYVATEĽOV V OBCI**

Všeobecný cieľ 2

Zlepšiť a rozvíjať kvalitu infraštruktúry v obci

Špecifické ciele

II/1 Skvalitnenie miestnej infraštruktúry v obci

II/2 Vytvorenie podmienok pre novú výstavbu rodinných domov v obci

Všeobecný cieľ 2

Zlepšiť kvalitu spoločenského, kultúrneho a športového života v obci

Špecifické ciele

II/1 Zvýšenie aktivít obyvateľov v obci

Všeobecný cieľ 3

Zvýšiť mieru využitia miestneho potenciálu pre rozvoj ekonomických aktivít, cestovného ruchu a zamestnanosti

Špecifické ciele

III/1 Zvýšiť možnosti zamestnanosti v obci

12.Finančný rámec

12.1. Finančná náročnosť stratégie

Vo väzbe na historicko-spoločenský vývoj Slovenska a samotného regiónu a obce je obdobie od roku 1989 a najmä od reformy miestnej samosprávy charakterizované neobvykle vysokým investičným rozmachom. Objemy prostriedkov vynaložené a potrebné na rozvoj obcí a regiónov vysoko prekračujú možnosti ich vnútorných zdrojov. Je to spôsobené najmä zastaranou infraštruktúrou, do ktorej sa dlhé roky neinvestovalo a ktorá je finančne a materiálno najnáročnejšou oblasťou rozvoja obce a razantnou zmenou hospodárskej základne v poľnohospodárskych oblastiach.

Celý systém obnovy a rozvoja obcí a regiónov je v súčasnom období vybudovaný najmä na využívaní externých zdrojov Európskej únie. Z tohto dôvodu aj pri zostavovaní cieľov stratégie a celého PHSR je kalkulovaná možnosť získania externých zdrojov, bez ktorých obec nie je schopná zabezpečiť zásadnejšie rozvojové programy.

Odhad objemu základných finančných zdrojov potrebných na naplnenie cieľov stratégie (v tis EUR)

<i>2014-2020</i>	<i>Externé zdroje (ŠF, SR, BBSK, iné)</i>	<i>Obec (rozpočet obce, úvery)</i>	<i>Súkromné miestne zdroje</i>	<i>Investori</i>	<i>Spolu</i>
Cieľ 1:					
Zlepšiť a rozvíjať kvalitu infraštruktúry v obci	622,70	41,80	0,00	0,00	664,50
Cieľ 2:					
Zlepšiť kvalitu spoločenského, kultúrneho a športového života v obci	11,50	13,20	2,00	0,00	26,70
Cieľ 3:					
Zvýšiť mieru využitia miestneho potenciálu pre rozvoj ekonomických aktivít, cestovného ruchu a zamestnanosti	257,50	13,50	9,00	0,00	280,00
Celkovo	891,70	68,50	11,00	0,00	971,20

Vlastné zdroje pre naplnenie cieľov stratégie (obecné, súkromné, investičné) tvoria 7,05% objemu potrebných prostriedkov, čo je veľmi nízka úroveň vlastného financovania. Je to spôsobené najmä tým, že sa v tejto etape nepredpokladá financovanie rozvoja obce z miestnych zdrojov. Druhým dôvodom je, že sa jedná hlavne o investičné projekty v oblasti infraštruktúry, ktoré dokáže obec zrealizovať iba s využitím externých zdrojov. Súkromné zdroje tvoria 1,13% celého plánovaného objemu prostriedkov na obdobie 2014-2022. Nepredpokladá sa vstup kapitálu formou investorov.

Objem vlastných zdrojov vychádza z reálnych možností obce a jej obyvateľov. Predpokladáme však, že objem týchto vlastných zdrojov, najmä súkromných môže byť vyšší ako je predpokladaná kalkulácia. V súčasnosti je však možné iba veľmi približne odhadnúť tento objem súkromných miestnych zdrojov, ktoré sa môžu preinvestovať v najbližších siedmych rokoch.

Zdroje obce potrebné na podporu naplnenia cieľov sú kalkulované v celkovom objeme 68 500,- EUR na obdobie 9 rokov, čo je v priemere cca. **8 000 EUR** na 1 rok. Zabezpečenie týchto zdrojov nie je reálne priamo z rozpočtu obce, pričom je odhadovaný postupný nárast príjmovej zložky rozpočtu obce približne o 4-5% ročne (t.j. do roku 2020 spolu približne o 36-45% súčasného rozpočtu. Obec bežne hospodári s vyrovnaným rozpočtom pri maximálnej miere úspory.

Zvyšné prostriedky samospráva bude musieť zabezpečiť formou úveru. Samozrejme je otáznne ako budú subjekty vrátane obce úspešní pri získavaní externých prostriedkov. Problém to môže byť najmä pri investičných zámeroch obce, napríklad pri dobudovávaní infraštruktúry v obci.

Použitie zdrojov obce je plánované vo väčšine prípadov vo forme spolufinancovania získaných externých zdrojov, najmä prostriedkov zo Štrukturálnych fondov EÚ.

12.2. Zdroje financovania PHSR

Prehľad finančných zdrojov, ktoré svojim obsahom sú vhodné ako zdroje pre financovanie Cieľov a opatrení Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Lehota na roky 2014-2022 je značne rozsiahly, z tohto dôvodu uvádzame iba základnú štruktúru zdrojov a podrobnejší rozpis niektorých externých dotačných zdrojov uvádzame v prílohe

Miestne zdroje financovania:

Rozpočet obce

Podnikateľské investície miestnych subjektov

Miestny fundraising

Miestne pôžičky a granty

Externé zdroje financovania:

Grantové zdroje

Štrukturálne fondy EÚ – NSRR 2014-2020

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka – PRV 2007-2013 a 2014-2020

Štátne zdroje SR

Iné zahraničné zdroje

Iné malé granty

Iné externé finančné zdroje

Úvery a pôžičky pre obce

Podnikateľské úvery a pôžičky

Úvery a pôžičky občanom

Zdroje nových investorov

Externé grantové finančné zdroje budú podrobne rozpísané v Prílohe č.3 po schválení operačných programov 2014-2020

PROGRAMOVÁ ČASŤ PHSR

OBCE Muránska Lehota

NA ROKY 2014 – 2022

Muránska Lehota 2014

I. PROGRAM ROZVOJA

1. Priority a opatrenia programu rozvoja

Strategický cieľ

„ZVÝŠIŤ KVALITU ŽIVOTA OBYVATEĽOV, ZASTAVIŤ POKLES POČTU OBYVATEĽOV V OBCI“

Všeobecný cieľ I

Zlepšiť a rozvíjať kvalitu infraštruktúry v obci

Priorita 1

ROZVOJ INFRAŠTRUKTÚRY

Zdôvodnenie:

Najproblémovejšou okrem zlého demografického vývoja je stav infraštruktúry v obci. Zlý je najmä stav miestnej komunikácie, ktorá ostala rozbitá po plynofikácii obce. Okrem problému s miestnou komunikáciou je v obci nedostatok vybudovaných priestorov pre trávenie voľného času občanov obce, alebo návštevníkov. Potrebu dobudovania infraštruktúry vnímajú obyvatelia ako veľmi akútnu.

Miestna základná infraštruktúra je dlhodobo vnímaná ako jedno z rizík ďalšieho rozvoja obce. Nie vždy investície do infraštruktúry, napriek svojej vysokej finančnej náročnosti, priamo prinášajú efekt rozvoja obce. V prípade obce Muránska Lehota je však zabezpečenie dostatočne vybudovanej infraštruktúry nevyhnutnosťou, najmä rekonštrukcie miestnych komunikácií. Základná infraštruktúra vytvára východisko a potenciál pre ďalší rozvoj obce v oblasti cestovného ruchu a turizmu. Vzhľad obce, dostupnosť jej jednotlivých častí (dopravná, komunikačná, sieťová) sú predpokladmi pre úspešné zvyšovanie návštevnosti v obci ako strategického cieľa. Využitie miestnych zdrojov pri rozvoji obce aj v oblasti infraštruktúry a životného prostredia je jedným z pozitív komplexného rozvoja obce.

Špecifický cieľ I/1

Skvalitnenie miestnej infraštruktúry v obci

Opatrenie 1.1. Budovanie základnej infraštruktúry

Plánované aktivity:

- 1.1.1. Rekonštrukcia Kultúrneho domu – oprava strechy, výmena okien.
- 1.1.2. Rekonštrukcia cesty v obci
- 1.1.3. Vybudovanie parkovacích miest

Opatrenie 1.2. Rozvoj infraštruktúry pre voľný čas

Plánované aktivity:

- 1.2.1. Informačná tabuľa o histórii obce na Ceste Márie Széchy.
- 1.2.2. Vybudovanie nových ubytovacích kapacít turistickej kategórie v budove obecného úradu.
- 1.2.3. Vybudovanie viac účelového ihriska.
- 1.2.4. Vybudovanie oddychovej zóny pri vstupe do obce.
- 1.2.5. Dobudovanie centrálnej časti obce

Opatrenie 1.3. Rozvoj doplnkovej infraštruktúry služieb

Plánované aktivity:

- 1.3.1. Vybudovanie obecnej tržnice.
- 1.3.2. Úprava priestorov pre obecný sociálny podnik

Špecifický cieľ I/2

Vytvorenie podmienok pre novú výstavbu rodinných domov v obci

Opatrenie 1.4. Rozvoj bývania

Plánované aktivity:

- 1.4.1. Vysporiadanie pozemkov pre domovú výstavbu

Všeobecný cieľ 2

Zlepšiť kvalitu spoločenského, kultúrneho a športového života v obci

Priorita 2

ŽIVOT V OBCI

Zdôvodnenie:

Pre harmonický rozvoj obce je veľmi dôležitý aj rozvoj spoločenského a občianskeho života. Zároveň je to najpriechodnejšia forma aktivizácie občanov a cesta vytvárania sociálnej spolupatričnosti obyvateľov obce. Je veľmi dôležité, aby sa do procesov rozhodovania o veciach obce aktívne zapájalo čo najviac občanov trvalo bývajúcich v obci. Rozvíjanie spoločenského, kultúrneho športového života a podporovanie vzájomnej spolupráce nielen v obci, ale v celom mikroregióne je cestou k aktívnemu občanovi. Rozvoj spoločenského života a spolupráce vytvára predpoklady na rast počtu obyvateľstva prispôhovaním mladých rodín.

Špecifický cieľ II/1

Zvýšenie aktivít obyvateľov v obci

Opatrenie 2.1. *Rozvoj aktívneho života obyvateľov*

Plánované aktivity:

- 2.1.1. Organizovanie spoločenských akcií a podujatí v obci.
- 2.1.2. Vybavenie fitnes centra
- 2.1.3. Činnosť a aktivity existujúcich organizácií (spevokol, klub dôchodcov)
- 2.1.4. Založenie DHZ
- 2.1.5. Vytvorenie izby tradícií

Všeobecný cieľ 3

Zvýšiť mieru využitia miestneho potenciálu pre rozvoj ekonomických aktivít, cestovného ruchu a zamestnanosti

Priorita 3

EKONOMICKÝ ROZVOJ

Zdôvodnenie:

Ekonomický rozvoj obce je základným východiskom zlepšovania kvality života v obci. Situácia v posledných rokoch v oblasti stavu ekonomiky v obci je veľmi zlá a má silne klesajúcu tendenciu. Počet podnikateľov sa v obci za posledných 10 rokov minimalizoval, taktiež úplne zanikli remeselné služby v obci. Dôsledkom je rast miery nezamestnanosti v obci. Cieľom pre najbližšie obdobie je zastaviť tento úpadok a postupne sa pokúsiť naštartovať aspoň čiastočne ekonomické aktivity v obci. Jednou z možných foriem je vybudovanie obecného sociálneho podniku a prípadne podpora menších najmä remeselných aktivít obyvateľstva.

Špecifický cieľ III/1

Zvýšiť možnosti zamestnanosti v obci

Opatrenie 3.1. Rozvoj zamestnanosti

Plánované aktivity:

- 3.1.1. Zriaďiť obecný sociálny podnik
- 3.1.2. Rozvíjanie služieb, remesiel a hospodárenia v obci

II. IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU

2. Zabezpečenie implementácie programu

2.4. Sociálno-ekonomické partnerstvo

Budovanie miestneho obecného partnerstva na princípe vzájomnej otvorenej spolupráce rôznych zástupcov sektorov, je základným východiskom úspešného naplnenia cieľov PHSR. Bez spoločnej spolupráce ostane tento dokument iba podporným nástrojom a stratí svoj prioritný rozvojový rozmer.

Dôležité pre úspešnú spoluprácu je, aby tieto partnerstvá neostali iba na báze občasných stretnutí, výmeny informácií, ale aby svoju **spoluprácu formalizovali vo forme dohovoru alebo zmluvy o spolupráci**.

Takáto forma spolupráce obvykle časom prerastie do potreby vybudovania inštitucionalizovanej formy partnerstva. Čo znamená, že partnerské organizácie založia spoločný právny subjekt (napríklad neziskovú organizáciu, alebo aj podnikateľský subjekt).

2.5. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie programu

PHSR obce je dokument, ktorý definuje rozvojové ciele a postupnosť krokov k stanoveným cieľom. V procese napĺňania tejto stratégie je dôležité, aby bol zabezpečený koordinovaný postup jednotlivých krokov a realizácií (napr. príprava projektových zámerov, projekty v partnerstvách pre spoločný cieľ a pod.).

Hlavnou úlohou v procese realizácie a implementácie stratégie je práve koordinácia a súvŕšnosť postupov ktorá má zabezpečiť:

- kumuláciu vnútorných zdrojov – spájanie síl a zdrojov
- zabránenie duplicite
- rozdelenie úloh v území
- poznanie sa a vzájomná komunikáciu
- vzájomnú informovanosť

Ďalšou úlohou v procese implementácie je zabezpečovať monitorovanie a spätnú väzbu napĺňania priorít a cieľov, čo následne zabezpečuje:

- spätnú väzbu realizovaných projektov

- hodnotenie účinkov a dopadov
- odporúčania pre zmeny stratégie
- krátkodobý aj dlhodobý vplyv realizovaných opatrení
- a ďalšie.

Z týchto zásadných dôvodov je nevyhnutné zriadiť určitú skupinu občanov, ktorej primárnym zmyslom bude práve dohľad nad procesom implementácie PHSR obce.

Obvykle sa na úrovni obce jedná o konkrétnu skupinu občanov poverených obecným zastupiteľstvom na výkon tejto funkcie. Okrem poverenia je potrebné, aby obecné zastupiteľstvo zadefinovalo a schválilo aj kompetencie tejto „pracovnej skupiny“.

V praktickej rovine môže obecné zastupiteľstvo v Muránskej Lehote využiť iba jednu cestu vytvorenia pracovnej skupiny:

1. vytvorí samostatnú pracovnú skupinu pre tento účel.

Odporúčaním je, aby v tejto pracovnej skupine boli zastúpené pokiaľ možno všetky rozhodujúce oblasti zadefinované v stratégii. V prípade obce Muránska Lehota by v pracovnej skupine mali mať zastúpenie tieto oblasti:

- **poľnohospodárstvo**
- **cestovný ruch a služby**
- **samospráva**

Zároveň by sa tieto oblasti mali prelínať so zastúpením nasledovných skupín obyvateľstva:

- **podnikatelia**
- **dôchodcovia**
- **mládež**
- **nezamestnaní**

Pracovná skupina by mala mať maximálne 7 členov, tak aby bola schopná efektívne pracovať.

Konkrétnou náplňou činnosti pracovnej skupiny sú nasledovné úlohy:

- zabezpečovať súlad rozvojových zámerov územia s prioritami a opatreniami stratégie
- zostaviť spôsob hodnotenia podľa ukazovateľov programu (zodpovednosť a metodika)
- stanoviť spôsob monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
- spracovanie hodnotiacej správy za každý kalendárny rok
- pripravovať návrhy na aktualizáciu stratégie, prvý krát najskôr v roku 2017
- raz za dva roky každoročne zabezpečiť zostavenie prehľadu finančných zdrojov na financovanie a kofinancovanie spoločných rozvojových projektov.
- podľa potreby spracovanie čiastkových akčných plánov realizácie stratégie.

Obecné zastupiteľstvo pri schvaľovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Lehota na roky 2014-2022 by malo zároveň schváliť aj zriadenie jednotky pre implementáciu a dohľad nad stratégiou.

2.6. Organizačné zabezpečenie implementácie programu

Pracovná skupina vytvorená pre dohľad nad implementáciou stratégie k výkonu svojej činnosti nevyhnutne potrebuje zabezpečené organizačné zázemie.

Organizačné zabezpečenie by malo plniť nasledovné úlohy:

- zabezpečiť činnosť pracovnej skupiny
- zabezpečovať monitorovanie stratégie
- zabezpečiť informovanosť partnerov o plnení stratégie
- zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov
- zabezpečiť informovanosť obecného zastupiteľstva o činnosti skupiny
- a pod.

Návrh organizačnej štruktúry:

Rozhodujúci orgán:

- Zastupiteľstvo obce Muránska Lehota

Výkonný monitorovací orgán:

- Výbor (pracovná skupina) pre dohľad nad stratégiou (maximálne 7 členov),

Technické zabezpečenie:

- Obecný úrad Muránska Lehota – poverený pracovník

Monitorovanie v teréne:

- Obecný úrad Muránska Lehota
 - členovia komisií obecného zastupiteľstva
 - vyškolená skupina aktivistov

3. Základný implementačný rámec programu

3.4. Indikatívny finančný rámec programu

2014-2022	EU ŠF + nár. spoluf.	EÚ iné	Št. rozpočet	BBSK	Iné externé	Vlastné (miestne)	Spolu
Priorita 1							
Opatrenie 1.1	570,00					30,00	600,00
Opatrenie 1.2.	14,25		9,50		0,45	8,30	32,50
Opatrenie 1.3.	28,50					1,50	30,00
Opatrenie 1.4.						2,00	2,00
Priorita 1 spolu	612,75	0,00	9,50	0,00	0,45	41,80	664,50
Priorita 2							
Opatrenie 2.1				2,00	6,50	18,20	26,70
Priorita 2 spolu	0,00	0,00	0,00	2,00	9,50	15,20	26,70
Priorita 3							
Opatrenie 3.1	257,50				0,00	22,50	280,00
Priorita 3 spolu	257,50	0,00	0,00	0,00	0,00	22,50	280,00
SPOLU	870,25	0,00	9,50	2,00	9,95	79,50	971,20

3.5. Realizačný rámec opatrení

Všeobecný cieľ I.	Zlepšiť a rozvíjať kvalitu infraštruktúry v obci				
Priorita 1	ROZVOJ INFRAŠTRUKTÚRY				
Špecifický cieľ I./1	Skvalitnenie miestnej infraštruktúry v obci				
	<i>Indikatívne aktivity</i>	<i>Financovanie v tis. EUR</i>			<i>Zdroje</i>
		<i>celkovo</i>	<i>vlastné zdroje</i>	<i>iné zdroje</i>	
Opatrenie 1.1.					
Budovanie základnej infraštruktúry	1.1.1. Rekonštrukcia Kultúrneho domu – oprava strechy, výmena okien. 1.1.2. Rekonštrukcia cesty v obci 1.1.3. Vybudovanie parkovacích miest	600,00	30,00	570,00	EU ŠF + nár. spoluf., Obec
Opatrenie 1.2.					
Rozvoj infraštruktúry pre voľný čas	1.2.1. Informačná tabuľa o histórii obce na Ceste Márie Széchy. 1.2.2. Vybudovanie nových ubytovacích kapacít turistickej kategórie v budove obecného úradu. 1.2.3. Vybudovanie viac účelového ihriska. 1.2.4. Vybudovanie oddychovej zóny pri vstupe do obce. 1.2.5. Dobudovanie centrálnej časti obce	32,50	8,30	24,20	EU ŠF + nár. spoluf., Obec, MP- ČH, Št. rozpočet
Opatrenie 1.3.					
Rozvoj doplnkovej infraštruktúry služieb	1.3.1. Vybudovanie obecnej tržnice. 1.3.2. Úprava priestorov pre obecný sociálny podnik	30,00	1,50	28,50	EU ŠF + nár. spoluf., Obec
Špecifický cieľ I./2	Vytvorenie podmienok pre novú výstavbu rodinných domov v obci				
Opatrenie 1.4.					
Rozvoj bývania	1.4.1. Vysporiadanie pozemkov pre domovú výstavbu	2,00	2,00	0,00	Obec

Všeobecný cieľ II	Zlepšiť kvalitu spoločenského, kultúrneho a športového života v obci				
Priorita 2	ŽIVOT V OBCI				
Špecifický cieľ II./1	Zvýšenie aktivít obyvateľov v obci				
	<i>Indikatívne aktivity</i>	<i>Financovanie v tis. EUR</i>			<i>Zdroje</i>
		<i>celkovo</i>	<i>vlastné zdroje</i>	<i>iné zdroje</i>	
Opatrenie 2.1.	2.1.1. Organizovanie spoločenských akcií a podujatí v obci. 2.1.2. Vybavenie fitnes centra 2.1.3. Činnosť a aktivity existujúcich organizácií (spevokol, klub dôchodcov) 2.1.4. Založenie DHZ 2.1.5. Vytvorenie izby tradícií	26,7	15,2	11,5	EU ŠF + nár. spoluf., BBSK, Št. rozpočet, Obec, MP- ČH, iné granty
Rozvoj aktívneho života obyvateľov					

Všeobecný cieľ III	Zvýšiť mieru využitia miestneho potenciálu pre rozvoj ekonomických aktivít, cestovného ruchu a zamestnanosti				
Priorita 3	EKONOMICKÝ ROZVOJ				
Špecifický cieľ III./1	Zvýšiť možnosti zamestnanosti v obci				
	<i>Indikatívne aktivity</i>	<i>Financovanie v tis. EUR</i>			<i>Zdroje</i>
		<i>celkovo</i>	<i>vlastné zdroje</i>	<i>iné zdroje</i>	
Opatrenie 3.1.	3.1.1. Zriaďiť obecný sociálny podnik 3.1.2. Rozvíjanie služieb, remesiel a hospodárenia v obci	280,00	22,50	257,50	EU ŠF + nár. spoluf., Obec
Rozvoj zamestnanosti					

4. Monitoring

Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špeciálne ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k akčnému plánu a financiám.

A./ Hodnotenie počas obdobia – hlavným cieľom priebežného hodnotenia je kontrola priebehu programov podľa stanovených cieľov (efektívnosť) a stanovenie dôslednej každej zmeny v sociálno-ekonomickom prostredí (relevantnosť). V zmysle tejto analýzy, priebežné hodnotenie môže odporúčať zmeny v rozdelení zdrojov v programoch a v ich implementácii.

B/ Záverečné hodnotenie – vzťahuje sa na využitie prostriedkov, účinnosť a efektívnosť programu.

Monitoring stratégie v súlade s navrhovanou organizačnou štruktúrou je zabezpečovaný na dvoch základných úrovniach.

Prvou je získavanie a prvotné spracovanie informácií z terénu. K zabezpečeniu monitoringu je potrebné spracovať systém kritérií a ukazovateľov a metodiku monitoringu, tak, aby bolo možné reálne vyhodnocovať prebiehajúce procesy.

Druhou úrovňou je odborné vyhodnocovanie informácií a sledovanie plnenia cieľov, priorít a úlohou vytvorenej pracovnej skupiny je zároveň aj spracovanie kritérií a ukazovateľov hodnotenia realizácie stratégie a metodiky jej monitoringu.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy.

Monitorovacie ukazovatele procesu implementácie programu rozvoja obce:

- vytvorenie pracovnej skupiny pre proces implementácie
- počet stretnutí pracovnej skupiny
- počet správ o implementácii PHSR
- spracovanie monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé opatrenia
- počet informačných aktivít a realizácii programu
- úroveň a početnosť zberu informácií v teréne

Základné monitorovacie ukazovatele plnenia programu rozvoja obce –návrh:

- počet pripravených investičných aktivít v obci
- počet zrealizovaných investičných aktivít v obci
- objem zrealizovaných investičných aktivít
- objem získaných prostriedkov z externých zdrojov
- objem aktivizovaných vnútorných zdrojov
- miera zapojenia občanov a subjektov do aktivít programu rozvoja
- miera skvalitnenia poskytovaných služieb v obci
- počet a rozsah poskytovaných služieb v obci
- miera zvýšenia kvality a pripravenosti ľudských kapacít v obci
- miera zvýšenia návštevnosti obce
- miera zviditeľnenia sa obce v regióne, v SR a EÚ
- počet a kvalita zrealizovaných občianskych aktivít
- miera skvalitnenia života občanov v obci

Pracovná skupina pre proces implementácie programu rozvoja obce:

Ján Fabo

Marta Šutičová

Mgr. Viera Fabová

Eva Dachová

Anna Senková

Miroslava Senková

Antónia Vavreková

5. Časový harmonogram implementácie

rok	kvartál	príprava PHSR	schválenie PHSR	príprava Akčných plánov	schválenie Akčných plánov	spracovanie hodnotiacich kritérií	spracovanie metodiky monitoringu	zber údajov	spracovanie hodnotiacej správy a návrhov na doplnenie stratégie	schválenie hodnotiacej správy a zmien v PHSR	informovanie
2014	1										
	2										
	3										
	4										
2015	1										
	2										
	3										
	4										
2016	1										
	2										
	3										
	4										
2017	1										
	2										
	3										
	4										
2018	1										
	2										
	3										
	4										
2019	1										
	2										
	3										
	4										
2020	1										
	2										
	3										
	4										
2021	1										
	2										
	3										
	4										
2022	1										
	2										
	3										
	4										

ZÁVER

PHSR obce Muránska Lehota je spracovaný na metodickom a obsahovom podklade viacerých východiskových dokumentov a nadväzuje na Integrovanú stratégiu rozvoja Územia Muránska planina – Čierny Hron z roku 2010.

Dokument má v súlade s aktuálnym znením Zákona o podpore regionálneho rozvoja dve základné časti:

- **Analyticko-strategická časť** PHSR je zameraná v prvej časti na audit územia v oblasti dostupných miestnych zdrojov (prírodných, ľudských, materiálnych, ekonomických, technických a pod.). V druhej časti sú analyzované podmienky v obci formou rôznych na seba nadväzujúcich analýz (SWOT analýzy, problémová analýza, expertná analýza a pod. V tretej časti je spracovaná Stratégia rozvoja t.j. vízia a ciele rozvoja (strategický cieľ, všeobecné a špecifické ciele).

- **Programová časť** PHSR dopĺňa stratégiu rozvoja do formy programu, definuje priority opatrenia a indikatívne aktivity ako kľúčovej časti celého dokumentu. Následne spracováva podmienky implementácie programu z hľadiska inštitucionálneho, organizačného, finančného, monitorovacieho a časového.

Programová časť PHSR je ťažiskom celého dokumentu a môže sa prezentovať a využívať v prípade potreby aj ako samostatný dokument

Je potrebné si uvedomiť, že každý programový dokument a Program rozvoja obce zvlášť, dostáva svoj zmysel nie jeho vytvorením, ale v procese jeho realizácie

Program rozvoja obce je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VÚC), je dokument PHSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu.

PHSR obce Muránska Lehota je potrebné posudzovať ako dokument otvorený, ktorý sa môže dopĺňať a aktualizovať o nové aktivity podľa rozvoja sektorov a podľa úspešne realizovaných častí programu rozvoja územia. Je zrejmé, že najmä v dnešnej dobe je veľmi zložitá dokázať exaktne naformulovať prognózu rozvoja územia na dobu viac ako 5 rokov. Z tohto dôvodu je nesmierne dôležité akceptovať „živosť“ tohto dokumentu, nakoľko iba priebežným vyhodnocovaním situácie v obci, regióne a spoločnosti a následným aktualizovaním dokumentu je možné zabezpečiť jeho aktuálnosť a zmysluplosť.

Finálna verzia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Lehota na roky 2014-2022 bola spracovaná na základe pripomienok obecného zastupiteľstva.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Lehota na roky 2014-2022

Zhotoviteľ: Vrchár – združenie pre rozvoj turizmu Michalová a Združenie pre rozvoj
vidieka, Banská Bystrica

PhDr. Igor Pašmík

Rok spracovania 2014

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Muránska Lehota na roky 2014 -2022

PRÍLOHY

Príloha 1: Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

Príloha 2: Hlavné ciele stratégie Európa 2020

Príloha 3: Finančné zdroje pre implementáciu PHSR – externé

Príloha 01:

Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia:

I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1. vytvárať podmienky pre prioritný funkčný a priestorový rozvoj centier osídlenia podľa ich hierarchizácie,
- 1.6. vytvárať územnotechnické podmienky pre rozvoj osídlenia v priestoroch hlavných sídelných rozvojových osí:
 - 1.6.1. muránsku rozvojovú os: hranice MR – Tornaľa – **Revúca** – **Tisovec**),
- 1.11. podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvorenia rovnocenných životných podmienok obyvateľov,

2. V oblasti hospodárstva

- 2.1. vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj hospodárskych aktivít v území a považovať ich za prioritný podnet pre jeho komplexný rozvoj,
 - 2.1.1. prednostne sa zamerať na rozvoj pracovných príležitostí v okresoch, kde dlhodobá miera nezamestnanosti presahuje 20%, a to najmä v okresoch Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Lučenec a **Revúca**,
- 2.2. poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo
 - 2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii,

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- 3.1. Usmerňovať vytváranie funkčno-priestorového systému cestovného ruchu kraja v súlade s Regionalizáciou cestovného ruchu SR. Uplatňovať navrhnutú štruktúru druhov a foriem turizmu a jeho priestorových a funkčných jednotiek. Ako nový článok systému akceptovať turistické centrá, turistické aglomerácie a turistické parky

- turistické centrá – Banská Bystrica, Zvolen, Banská Štiavnica, Lučenec, Rimavská Sobota, **Revúca**, Brezno, Kremnica

3.1.6.. pre dosiahnutie strategického cieľa a špecifických cieľov rozvoja cestovného ruchu v kraji je v plánovaní a regulácii územného rozvoja potrebné za prioritné považovať

- **turistické centrá** – Banská Bystrica, Zvolen, Banská Štiavnica, Lučenec, Rimavská Sobota, **Revúca**, Brezno, Kremnica
- **mototuristické trasy:**
 - Gotická cesta a **Cesta Márie Széchy** (Gemer – Spiš),
 - Železná cesta (v rámci programu „Európske kultúrne cesty priemyselných pamiatok“ – trasa: Košický kraj - Červená Skala - **Muráň** - **Tisovec** - Hnúšťa - Sirk - Jelšava - Štítnik - Kunova Teplica - Tomaľa - Kráľ – Maďarská republika)

3.3. utvárať územno-technické predpoklady na rozvoj všetkých aktuálnych foriem domácej a medzinárodnej turistiky v sídlach a rekreačných útvaroch modernizáciou jestvujúcej a budovaním novej obslužnej, relaxačnej a športovej vybavenosti v zastavanom území a nadväzujúcich priestoroch, na významných medzinárodných a regionálnych cestných trasách kraja a na cykloturistických trasách všetkých kategórií ,

3.5. Zvyšovať kvalitu vybavenosti jestvujúcich stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody len v súlade s ekologickou únosnosťou dotknutých a nadväzujúcich lokalít

3.5.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia,

3.5.2. návštevnosť, kapacity vybavenosti a využitie voľnej krajiny v ich okolí zosúladať s požiadavkami štátnej ochrany prírody.

3.6. Rozvoj vybavenosti pre rekreáciu a turizmus v nových, doteraz neurbanizovaných lokalitách a v strediskách cestovného ruchu umožniť len v súlade so schváleným programom, alebo plánom rozvoja obce, mesta, alebo regiónu a len na základe schválenej územnoplánovacej dokumentácie. Na územiach s 3. a 5. stupňom ochrany a v územiach európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, nezakladať nové lokality a strediská rekreácie, športu a turizmu,

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a pôdneho fondu

4.1. Rešpektovať územné vymedzenie a podmienky ochrany a využívanie všetkých vyhlásených chránených území v kategóriách chránená krajinná oblasť, národný park, národná prírodná rezervácia, prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka, prírodná pamiatka, chránený areál, chránený krajinný prvok a ich ochranných pásiem, chránené vtáčie územie, územie európskeho významu, navrhované územia európskeho významu a národného významu, biotopy chránených rastlín a živočíchov

4.5. rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja,

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva

- 5.7. podporovať ochranu vedeckých a **technických hodnôt** : banské a hutnícke diela – šachty, štôlne, tajchy, huty, hámre, valkovne a pod., vybrané typické remeselnícke a priemyselné objekty, **zariadenia železničnej dopravy** – pôvodné stanice, charakteristické a unikátne úseky tratí, ako sú Telgárt – Červená Skala, Brezno – Tisovec, Čiernohronska železnica, železničná trať Banská Bystrica – Diviaky.
- 5.12. *rešpektovať typické formy a štruktúry osídlenia charakterizujúce jednotlivé špecifické regióny kraja vo vzťahu k staviteľstvu, ľudovému umeniu, typickým formám hospodárskych aktivít a väzbám s prírodným prostredím*, v súlade so súčasnou krajinou štruktúrou v jednotlivých regiónoch a s ustanoveniami Európskeho dohovoru o krajine,

9. V oblasti ochrany a tvorby životného prostredia

- 9.3. ochranu vôd realizovať v zmysle platnej legislatívy ako
- 9.3.1. ochranu v chránených vodohospodárskych oblastiach Veľká Fatra, Nízke Tatry - západná časť, Nízke Tatry - východná časť, Horné povodie Ipľa, Rimavice a Slatiny, **Muránska planina**, Horné povodie Hnilca,

Príloha č. 02**Hlavné ciele stratégie Európa 2020**

Hlavné ciele stratégie Európa 2020	Súčasná situácia na Slovensku	Národný cieľ v NPR do roku 2020
Investovať 3% HDP EÚ do výskumu a vývoja (% HDP)	0,63% (2010)	1%
Zníženie emisií skleníkových plynov (SP) o 20% oproti úrovniam roka 1990	-2% (emisie projektované do roku 2020 oproti roku 2005) +0% (emisie roka 2010 oproti roku 2005)	+13% (národný záväzný cieľ pre sektory mimo systému obchodovania s emisiami oproti roku 2005)
20% energie musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov	9,8% (2010)	14%
Zvýšenie energetickej efektívnosti o 20% (zníženie spotreby energie o 368 Mtoe) pre EÚ 27	Neuplatňuje sa	Zníženie o 1,6 Mtoe
75% obyvateľstva vo veku 20-64 rokov by mala byť zamestnaná	65.1% (2011)	72%
Zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10% (obyvateľstvo vo veku od 18 do 24 rokov)	5% (2011)	6%
Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30-34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním	23.4% (2011)	40%
Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením v EÚ aspoň o 20 miliónov (referenčný rok 2008)	+ 1 000 (2011)	- 170 000

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Lehota na roky 2014-2022

Zhotoviteľ: Vrchár – združenie pre rozvoj turizmu Michalová a Združenie pre rozvoj vidieka, Banská Bystrica 2014